

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Δυνατότητα ανάπτυξης του τουρισμού στην Περιφερειακή
Ενότητα Φωκίδας»**

ΕΚΠΟΝΗΣΗ

ΦΟΙΤΗΤΗΣ: Γαλιούρας Ανδρέας

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Καλλιώρας Δημήτρης

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2021

Ευχαριστίες

Η παρούσα μεταπτυχιακή εργασία αποτελεί την ολοκλήρωση των σπουδών μου στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Αστικές Αναπλάσεις, Αστικής Ανάπτυξης και Αγορά Ακινήτων» στο Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης. Αρχικά πρέπει να ευχαριστήσω θερμά τον καθηγητή μου κ. Καλλιώρα Δημήτρη, ο οποίος με υπομονή, όλο το διάστημα της εκπόνησης της εργασίας μου έδινε τις κατάλληλες συμβουλές για να συνεχίσω.

Επιπλέον θέλω να ευχαριστήσω όλους του καθηγητές του τμήματος για τις αξιόλογες γνώσεις, τις εμπειρίες και τις σημαντικές συμβουλές που μου πρόσφεραν καθ' όλη την διάρκεια των σπουδών μου. Επίσης, δεν θα μπορούσα να ξεχάσω την κ. Γοσπονδίνη Άσπα για την βοήθεια της σε όλη την διάρκεια των σπουδών, όπου και την ευχαριστώ ιδιαίτερα.

Ακόμη θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου και συγκεκριμένα τους γονείς μου, που αυτά τα δύο χρόνια που φοίτησα με στήριξαν τόσο οικονομικά όσο και ψυχολογικά για να ολοκληρώσω τις σπουδές μου.

Βόλος Ιανουάριος 2021

Δήλωση Αυθεντικότητας

Βεβαιώνω ότι η παρούσα εργασία είναι δική μου, δεν έχει συγγραφεί από άλλο πρόσωπο με ή χωρίς αμοιβή, δεν έχει αντιγραφεί από δημοσιευμένη ή αδημοσίευτη εργασία άλλου και δεν έχει προηγουμένως υποβληθεί για βαθμολόγηση στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας ή αλλού. Βεβαιώνω ότι είμαι εν γνώσει των κανόνων περί λογοκλοπής του ΤΜΧΠΠΑ και ότι στο πλαίσιο αυτού έχουν τηρηθεί όλοι οι κανόνες κατά την ακαδημαϊκή δεοντολογία, σχετικά με αναφορές, βιβλιογραφία, κ.λ.π., τόσο από έντυπες όσο και από ηλεκτρονικές πηγές. Σε περίπτωση λογοκλοπής αποδέχομαι όλες ανεξαιρέτως τις ποινές που προβλέπουν οι εκάστοτε Κανονισμοί του ΠΘ ή και του ΤΜΧΠΠΑ.

Ημερομηνία:25-01-21

Όνοματεπώνυμο: Γαλιούρας Ανδρέας

Υπογραφή

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες	2
Δήλωση Αυθεντικότητας	3
Περίληψη	5
Abstract	5
Εισαγωγή	6
Κεφάλαιο 1: Η περιφερειακή ενότητα Φωκίδας.....	8
1.1 Εισαγωγή	8
1.2 Γεωγραφία	9
1.2.1 Τα βουνά της Φωκίδας.....	9
1.2.2 Το υγρό στοιχείο στη Φωκίδα.....	12
1.3 Χαρακτηριστικά πληθυσμού	17
1.3.1 Οικονομία	17
1.3.2 Μορφωτικό επίπεδο	19
1.4 Η Άμφισσα και τα χαρακτηριστικά της	20
1.4.1 Εισαγωγή	20
1.4.2 Ιστορική Αναδρομή.....	21
1.4.3 Τουρισμός	22
Κεφάλαιο 2: Δραστηριότητες και έθιμα που προσελκύουν τουρισμό.....	24
2.1 Αλευρομουτζουρώματα Γαλαξιδίου	24
2.2 Απελευθέρωση κάστρου Άμφισσας 10 Απριλίου	25
2.3 Στοιχείο Χάρμαινας	26
2.4 Αράχωβα και χειμερινός τουρισμός.....	28
2.5 Γαλαξίδι – Ιτέα θερινός τουρισμός.....	30
2.6 Αρχαίες παραστάσεις στους Δελφούς.....	31
2.7 Μουσείο, Αρχαιολογικοί χώροι	32
2.8 Βασικά Στοιχεία τουρισμού Περιφέρειας.....	34
Κεφάλαιο 3: Εμπειρική Ανάλυση	60
Συνέντευξη.....	60
SWOT ANALYSIS	62
Strenrth.....	62
Weakness.....	62
Opportunity	62
Threat	63
Συμπεράσματα από την SWOT analysis	63
Κεφάλαιο 4: Συμπεράσματα	64
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ.....	66

Περίληψη

Αντικείμενο της παρούσας διπλωματικής εργασίας αποτελεί η ανάπτυξη του τουρισμού στην Περιφερειακή Ενότητα Φωκίδας. Η Φωκίδα αποτελεί τμήμα του γεωγραφικού διαμερίσματος της Στερεάς Ελλάδας, με πλούσιο φυσικό περιβάλλον και ιδιαίτερη γεωμορφολογία. Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να εστιάσεις στην τουριστική ανάπτυξη της ενότητας, τι δυναμικό υπάρχει στο νομό και τι δυνατότητες υπάρχουν για περαιτέρω αξιοποίηση.

Λέξεις-κλειδιά: Φωκίδα, Αμφισσα, οικονομική εξέλιξη, προσδιοριστικοί παράγοντες, ανάπτυξη, τουρισμός

Abstract

The object of this dissertation is the development of tourism in the Regional Unit of Fokida. Fokida is part of the geographical region of Central Greece, with a rich natural environment and special geomorphology. The purpose of this dissertation is to focus on the tourism development of the unit, what potential exists in the prefecture and what opportunities exist for further development.

Keywords: Fokida, Amfissa, economic development, determinants, development, tourism

Εισαγωγή

Στόχος

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να διερευνήσει ενδελεχώς και όσο γίνεται αναλυτικότερα την πορεία του τουρισμού στην Φωκίδα, να διερευνήσει τους πόλους έλξης τουρισμού καθώς και τις αδυναμίες που αποτελούν τροχοπέδη στην περεταίρω βελτίωση, ενώ διερευνώνται και οι προοπτικές για το μέλλον.

Σπουδαιότητα

Ο τουρισμός είναι μια μεγάλη πηγή εσόδων για όλες τις πόλεις και τις αντίστοιχες τοπικές επιχειρήσεις, αλλά και κλάδος που απασχολεί μεγάλο αριθμό υπαλλήλων. Έχοντας ως «βαριά βιομηχανία» σαν χώρα τον τουρισμό, είναι πάντα σημαντικό πως μπορείς να βελτιώσεις την έλευση τουριστών (τόσο παράταση διαμονής, όσο και σαν αριθμός τουριστών), ωθώντας την ανάπτυξη στον νομό και πτώση της ανεργίας.

Μεθοδολογία

Αρχικά γίνεται παράθεση στοιχείων για τον νομό Φωκίδας, ώστε να υπάρχει πλήρης εικόνα τόσο των κατοίκων όσο των μορφολογικών χαρακτηριστικών του νομού. Κατόπιν γίνεται παράθεση των πόλων έλξης τουρισμού, τόσο από υποδομές (μουσεία – αρχαιολογικοί χώροι), όσο από τοπικά έθιμα. Μετά, γίνεται αναλυτική διερεύνηση των καταλυμάτων, της επισκεψιμότητας αρχαιολογικών χώρων, μουσείων και ναών, αλλά και του προφίλ των τουριστών, από την εθνικότητα, το χρόνο διαμονής, αλλά και της ημερήσιας δαπάνης τους. Επίσης στο τέλος εξετάστηκε η πληρότητα ξενοδοχείων και λοιπών καταλυμάτων, καθώς και το προφίλ των πελατών τους. Η άντληση των δεδομένων προήλθε από την ιστοσελίδα της Insete. Εν συνεχεία κατόπιν συνεννόησης με άτομα από την νομαρχία νομού Φωκίδας (παρά τις δυσκολίες δια ζώσης συνέντευξης λόγω προληπτικών μέτρων Covid-19) υπήρξε συνέντευξη με θέμα τις προοπτικές τουριστικής ανάπτυξης του νομού Φωκίδας, καθώς και για τα προβλήματα που αποτελούν τροχοπέδη στον τουρισμό.

Εν τέλη έγινε ανάλυση SWOT για τον τουρισμό στο νομό Φωκίδας, αναλύοντας τόσο τα ισχυρά σημεία, τις αδυναμίες, της ευκαιρίες και τους κινδύνους.

Ευρήματα

Φαίνεται ότι οι Γάλλοι, Γερμανοί και Αμερικανοί στρέφονται για τουρισμό στην Φωκίδα, οπότε το μείγμα μάρκετινγκ πρέπει να στραφεί ώστε να αυξηθούν οι μέρες

διαμονής τους που είναι λίγες σε σχέση με την υπόλοιπη Ελλάδα.

Επίσης φαίνεται σταθερός ο αριθμός καταλυμάτων, οπότε φαίνεται ότι δεν υπολογίζεται δραματική αύξηση τουριστικών αφίξεων, ενώ από την συνέντευξη σαν κύριο πρόβλημα αναδείχθηκε ο κακός οδικός άξονας επικοινωνίας με τους υπόλοιπους νομούς, καθώς και οι ελλείψεις υποδομές θερινού τουρισμού.

Σημαντικότητα ευρημάτων

Για να μπορέσει να γίνει σωστά μια ανάλυση δυνατών σημείων και αδυναμιών, πρέπει πρώτα να μπορεί να ποσοτικοποιηθεί η μεταβλητή που διερευνάται και να κανονικοποιηθεί, ώστε να είναι άμεσα συγκρίσιμη με άλλες. Έτσι φαίνεται ότι η παρότι στους Δελφούς υπάρχει πολύ μεγάλη και σταθερή επισκεψιμότητα, η επισκεψιμότητα αυτή είναι κατά βάση μονοήμερη. Όπως φαίνεται ότι υπάρχει αύξηση τουριστών (αλλά και άνοδος μέσης ημερήσιας δαπάνης) κυρίως από Γάλλους, Γερμανούς και Αμερικανούς. Αυτά τα ευρήματα είναι ιδιαίτερα σημαντικά, γιατί αναδεικνύει πολύ συγκεκριμένα μέτρα που πρέπει να ληφθούν, ώστε να βελτιωθεί το μείγμα μάρκετινγκ και να αποδώσει την επόμενη τουριστική περίοδο κι όλας. Γιατί έχοντας μόλις 2 κύριους προβληματισμούς, μπορεί κάλλιστα με ένα ερωτηματολόγιο να βρει την πηγή του προβλήματος καθώς και το ποιες είναι οι βελτιωτικές κινήσεις.

Δομή

Η εργασία αυτή είναι δομημένη σε τέσσερα διακριτά κεφάλαια.

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια εκτενής παρουσίαση του νομού Φωκίδας, τόσο στα περιβαλλοντικά του στοιχεία, όσο και σε πληθυσμιακά στοιχεία.

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται εκτενής ανάπτυξη των πόρων / δραστηριοτήτων έλξης τουριστών, ενώ στο τέλος του κεφαλαίου γίνεται εκτενής παράθεση στατιστικών στοιχείων για το προφίλ των τουριστών στον νομό Φωκίδας (και εν γένη για την Στερεά Ελλάδα).

Στο τρίτο και τελευταίο κεφάλαιο παρατίθεται η συνέντευξη με άτομο της Νομαρχίας σχετικά με τα θετικά και αρνητικά του τουρισμού στον νομό, τις ευκαιρίες καθώς και το ποιες διορθωτικές κινήσεις μπορούν να γίνουν ώστε να βελτιωθεί η υπάρχουσα κατάσταση. Τελειώνοντας το τρίτο κεφάλαιο γίνεται ανάπτυξη της SWOT Analysis, καθώς και των συμπερασμάτων που προκύπτουν από αυτή.

Στο τέταρτο (και τελευταίο) κεφάλαιο παρουσιάζονται τα συμπεράσματα από όλα τα ευρήματα των παραπάνω κεφαλαίων.

Κεφάλαιο 1: Η περιφερειακή ενότητα Φωκίδας

1.1 Εισαγωγή

Η Περιφερειακή Ενότητα Φωκίδας υπάγεται στο γεωγραφικό διαμέρισμα της Στερεάς Ελλάδας. Η έκτασή της υπολογίζεται σε 2.120 km² , ενώ ο συνολικός πληθυσμός της σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του 2011 είναι 40.343 κάτοικοι.

Εικόνα 1: Γεωγραφική θέση νομού Φωκίδας

Η Περιφερειακή Ενότητα Φωκίδας αποτελείται από δύο Δήμους. Ο Δήμος Δελφών, όπου βρίσκεται και η Άμφισσα, η πρωτεύουσα της Ενότητας, και ο Δήμος Δωρίδος, που είναι πολύ πιο μικρός πληθυσμιακά. Ο Δήμος Δελφών απαρτιζόταν στην απογραφή του 2011 26.716 κατοίκους, ενώ ο Δήμος Δωρίδος 13.627, τους μισούς δηλαδή από τον πρώτο.

Η Περιφερειακή Ενότητα Φωκίδας εμπεριέχει πολλούς διαφορετικούς πόλους έλξης για τουρίστες. Από αυτούς οι μεγαλύτεροι και πλέον κατάλληλοι είναι (Υπουργείο Ανάπτυξης, 2003):

- το δίκτυο ορεινών συμπλεγμάτων
- τα υδάτινα οικοσυστήματα, υγράτοποι, ακτές, παράκτιες ζώνες
- αρχαιολογικοί χώροι
- μουσεία
- παραδοσιακοί οικισμοί
- μοναστήρια
- σπήλαια
- συνεδριακά κέντρα ξενοδοχείων
- μαρίνες

1.2 Γεωγραφία

Όσον αφορά στη γεωγραφία της περιοχής, η Φωκίδα συνορεύει με τη Βοιωτία από την ανατολική πλευρά, την Αιτωλοακαρνανία από τα δυτικά και τη Φθιώτιδα από τα βόρεια, ενώ από τη νότια πλευρά είναι ο Κορινθιακός κόλπος. Το τοπίο είναι αρκετά ανάγλυφο και η Ενότητα έχει υψηλό υψόμετρο γενικά. Τα βουνά που υπάρχουν στην περιοχή είναι η Γκιώνα, ο Παρνασσός, τα Βαρδούσια όρη και η Οίτη, ενώ διαθέτει και τη λίμνη Μόρνου και τον Ελαιώνα της Άμφισσας.

1.2.1 Τα βουνά της Φωκίδας

1.2.1.1 Γκιώνα

Η αρχαία ονομασία του όρου της Γκιώνας είναι Ασέληνα Όρη. Το όνομα αυτό δόθηκε λόγω της μυθολογίας που είχε επικρατήσει ότι η θεά Σελήνη επισκεπτόταν τα σπήλαια του όρους για να συναντήσει τον Ενδυμίωνα. Λέγεται ότι ο Δίας είχε ρίξει τον Ενδυμίωνα σε συνεχή ύπνο, προκειμένου να διατηρήσει την όμορφη όψη του και να μην αλλοιωθεί από το χρόνο, έπειτα από αίτημα της Σελήνης. Το επίθετο ασέληνα δόθηκε από το ότι η Σελήνη περνούσε από το βουνό και έμπαινε σε μία από τις σπηλιές για να δει τον Ενδυμίωνα και γι' αυτό δε φωτιζόταν το βουνό (Κόλιας, 1972).

Η Γκιώνα είναι μεγάλο βουνό το οποίο βρίσκεται βόρεια της Άμφισσας και χωρίζεται από τα Βαρδούσια όρη μέσω του Μόρνου ποταμού. Το βουνό είναι γεμάτο από έλατα

και κέδρους και το πέτρωμα είναι κυρίως ασβεστολιθικού τύπου. Η πιο ψηλή κορυφή της Γκιώνας ονομάζεται Πυραμίδα και έχει ύψος 2.510 m. Γενικά, το φυσικό οικοσύστημα του βουνού χαρακτηρίζεται ως το σπανιότερο φυσικό οικοσύστημα στη Στερεά Ελλάδα. Σε αυτό ζουν άγρια ζώα, όπως ο λύκος και υπάρχει κι ένας μικρός πλέον πληθυσμός από αγριογίδες (*Rupicapra balcanica*), ενώ ζουν εδώ και πολλά είδη αρπακτικών πτηνών, όπως για παράδειγμα δύο είδη κοράκων τα *Pyrocorax pyrocorax* και *Pyrocorax graculus* (Πεζοπορικός Όμιλος Αθηνών, n.d.).

Στο βουνό της Γκιώνας υπάρχει το καταφύγιο, το οποίο ονομάζεται *Γρηγόρης Περδίκης* και είναι χτισμένο από το 1959. Βρίσκεται σε υψόμετρο 1.753 m και είναι το μοναδικό σε όλο το βουνό. Η ακριβής τοποθεσία είναι η Λάκκα Καρβούνη. Στο καταφύγιο υπάρχει οργανωμένη κουζίνα, και νερό από πηγή (Πεζοπορικός Όμιλος Αθηνών, n.d.).

Εικόνα 2: Το καταφύγιο Γρηγόρης Περδίκης

1.2.2.2 Παρνασσός

Ο Παρνασσός εκτείνεται στους τρεις νομούς που συνορεύουν μεταξύ τους, δηλαδή στο νομό Βοιωτίας, Φωκίδας και Φθιώτιδας. Στην αρχαία ελληνική μυθολογία, Παρνασσός ήταν γιος του Ποσειδώνα και της Κλεοδώρας και είχε χτίσει μια πόλη στο βουνό αυτό. Η υψηλότερη κορυφή του βουνού είναι η Λιάκουρα με ύψος 2.457 m και αυτό το

καθιστά από τα υψηλότερα βουνά στον Ελλαδικό χώρο. Άλλες κορυφές είναι ο Γεροντόβραχος (2.431 m) Αρνόβρυση (2.257 m), Πυργάκια (1.931 m), Παληοβούνα (1.644 m), Σταμαδαριό (1.600 m).

Στο βουνό αυτό έχει ιδρυθεί ο Εθνικός Δρυμός Παρνασσού από το 1938 με έκταση 3.513 εκτάρια. Αυτός βρίσκεται ανάμεσα στους Δελφούς, την Αράχωβα και τον Επτάλοφο, ενώ γύρω από αυτόν υπάρχουν πολλοί αρχαιολογικοί χώροι και χιονοδρομικά κέντρα. Το βουνό έχει και αυτό κυρίως ασβεστολιθική δομή, και σε μικρότερο βαθμό φλύσχη και κροκαλοπαγή πετρώματα. Η χλωρίδα και η πανίδα του δρυμού είναι πολύ πλούσια. Εδώ κατοικούν αλεπούδες, ασβόι, λαγοί, και σε μικρότερο πληθυσμό τσακάλια, κουνάβια, ακόμα και λύκοι. Ακόμα, υπάρχουν σπάνια είδη φυτών αλλά και πτηνών, ερπετών κλπ.

Ο Δρυμός είναι προσβάσιμος από επαρχιακούς ασφαλόστρωτους δρόμους, και από αυτούς ξεκινούν χωματόδρομοι προς οποιοδήποτε σημείο του. Τέλος, γύρω από το Δρυμό υπάρχουν χιονοδρομικά κέντρα, όπως αυτά του Φτερόλακκα, το Κοντόκεδρο,

Εικόνα 3: Γεροντόβραχος και Κελλάρια (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, n.d.).

1.2.2.3 Βαρδούσια

Τα Βαρδούσια Όρη αποτελούν το μεγαλύτερο ορεινό συγκρότημα στη Στερεά Ελλάδα με έκταση περίπου 220 km². Η υψηλότερη κορυφή που διαθέτει είναι ο Κόρακας με υψόμετρο 2.495 m. Βρίσκονται στο έδαφος του Δήμου Δωρίδος και ένα μικρό μέρος ανήκει στην Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδας. Η χλωρίδα είναι πλούσια σε χλωρίδα, κυρίως από έλατα, βελανίδια και κέδρους, ενώ αποτελεί κατοικία για κοπάδια οικόσιτων, παραγωγικών ζώων.

Εικόνα 4: Τα Βαρδούσια Όρη

1.2.2 Το υγρό στοιχείο στη Φωκίδα

Η λίμνη Μόρνου είναι τεχνητή λίμνη και βρίσκεται στο Δήμο Δωρίδας. Αποτελεί τον κύριο ταμιευτήρα νερού για το υδροδοτικό σύστημα της Αθήνα. Το τοπία χαρακτηρίζεται από εξαιρετικό κάλλος και συνδυάζει τα επιβλητικά βουνά, τα δάση και βραχώδεις εκτάσεις, ενώ η πανίδα και η χλωρίδα του μέρους είναι ιδιαίτερα πλούσια. Επίσης, γύρω από τη λίμνη υπάρχουν πολλοί γραφικοί παραδοσιακοί οικισμοί. Κάποια από αυτά τα χωριά είναι το Κάλλιο, το Κόκκινο, η Πεντάπολη κλπ. Η λίμνη, λόγω της ομορφιάς και της φιλοξενίας πολλών ζώων και φυτών έχει ενταχθεί στο δίκτυο Natura 2000.

Η έκταση της λίμνης είναι 15,5 km² και βρίσκεται στο κέντρο της Φωκίδας σε υψόμετρο 450 m. το νερό που συγκεντρώνεται από εκεί έρχεται κυρίως από τον ποταμό Κοκκινοπόταμο, και έπειτα από το Μόρνο και τους παραποτάμους του, όπως επίσης και από τη λίμνη του Ευήνου, όπου τα νερά της καταλήγουν εκεί μέσω μιας σήραγγας. Το υδραγωγείο της λίμνης έχει κανάλι που έχει μήκος 192 χιλιόμετρα και θεωρείται από τα μεγαλύτερα της Ευρώπης, όπως μέσα από αυτό γίνεται η μεταφορά του νερού της λίμνης στην Αττική.

Εικόνα 5: Η Λίμνη Μόρνου

Ένα από τα χωριά της περιοχής είναι το Κάλλιο. Το χωριά αυτό βυθίστηκε στα νερά της λίμνης το 1980, και γι' αυτό το λόγο το χωριό είχε εκκενωθεί ήδη, καθώς η στάθμη των νερών το καθιστά μη βιώσιμο για τους ανθρώπους. Όταν, η στάθμη των νερών κατεβαίνει λόγω ξηρασίας, τα σπίτια του χωριού ξεπροβαίνουν. Εδώ βρισκόταν και η αρχαία πόλη Καλλίπολις η οποία είχε καταστραφεί στα αρχαία χρόνια από την επιδρομή των Γαλατών.

Εικόνα 6: Το χωριό Κάλιο

Το κανάλι του Μόρνου ξεκινάει από τη λίμνη και καταλήγει στο βόρειο μέρος της Αμφισσας, σε απόσταση 2 km, σε μια σήραγγα εξόδου. Στην έξοδο, η δυναμική ενέργεια μέσα στο νερό μετατρέπεται σε κινητική και ηλεκτρική, ενώ υπάρχει και διύλιστήριο νερού που τροφοδοτεί την πόλη της Αμφισσας.

Εικόνα 7: Το κανάλι του Μόρνου

Σε μικρή απόσταση από τη λίμνη υπάρχουν τόποι ιδιαίτερου ενδιαφέροντος όπως αρχαιολογικοί χώροι, θρησκευτικοί τόποι, αναρριχητικό κέντρο και πληθώρα παραδοσιακών οικισμών. Οι ορεινοί οικισμοί είναι αραιοδομημένοι, χωρίς κάποια συγκεκριμένη χάραξη, με την τυπική "άτακτη" οργάνωση του ελληνικού χωριού, με μικρούς δρόμους και κτίρια διάσπαρτα στο χώρο. Τα κτίσματα, ως επί το πλείστον κατοικίες είναι μικρά, διώροφα, λιθόκτιστα, με έναν ή δύο εξώστες και ξύλινες κεραμοσκεπές. Ο σημαντικότερος οικισμός της περιοχής και διοικητικό κέντρο του δήμου είναι η κομόπολη του Λιδορικού, ενώ έχουν χαρακτηριστεί ως διατηρητέοι οι

Εικόνα 8: Οικισμοί Κροκύλειο και Πενταγιού (Μάντζιου & Χατζάκης).

Ο Βοιωτικός Κηφισσός, ή και Μαυρονέρι, αποτελεί το μεγαλύτερο ποταμό της Στερεάς Ελλάδας με συνολικό μήκος 60 χλμ. Η παρουσία του είναι συνυφασμένη με την παρουσία της λίμνης Κωπαΐδας στα αρχαία χρόνια, την οποία πλημμύριζε με τα νερά του, επειδή δεν έβρισκε διέξοδο στην λιμνοθάλασσα. Πηγάζει από τον Παρνασσό, ανάμεσα στα χωριά Πολύδροσο και Λιλαία, σε υψόμετρο 900m. Διαρρέει τμήμα των νομών Φωκίδας και Βοιωτίας. Με την αποξήρανση της λίμνης Κωπαΐδας κατασκευάστηκε μία σήραγγα που διοχετεύει τα νερά του Κηφισού στη λίμνη Υλίκη, μέσω της Παραλίμνης, στη θάλασσα. Με αυτή την αποξήρανση η Κωπαΐδα έγινε από τις πιο εύφορες περιοχές της Ελλάδας. Σήμερα με τα νερά του ο Κηφισός καλύπτει περίπου το 50% των αρδευτικών αναγκών της πεδιάδας της Κωπαΐδας. Η καλλιέργεια της πεδιάδας γίνεται με τα περισσότερα μέσα καλλιέργειας που διαθέτει η χώρα και παράγει βαμβάκι, σιτηρά και κατά ένα μικρό μέρος καπνό. Ο Βοιωτικός Κηφισσός είναι ενταγμένος στο δίκτυο Natura 2000, μαζί με τις λίμνες Υλίκη και Παραλίμνη. Οι πηγές του βοιωτικού Κηφισσού βρίσκονται στο χωριό Πολύδροσος (Σουβάλα) του Δήμου Δελφών. Με μόλις 20' περπάτημα από την Πολύδροσο ή 5' οδικώς, μπορείτε να φτάσετε στις πηγές του Βοιωτικού Κηφισσού ή αλλιώς πηγές της Αγίας Ελεούσας. Πρόκειται για μια καταπληκτική τοποθεσία με φυσική ομορφιά, πνιγμένη στα πλατάνια, με αναβλύζοντα νερά από τις πηγές του Βοιωτικού Κηφισσού και με υπέροχη θέα στην Πολύδροσο. Στην πηγή έχει πραγματοποιηθεί σπηλαιοκατάδυση, ενώ εκεί βρίσκονται και τα ερείπια του Βυζαντινού ναού της Παλιοπαναγιάς ή Μαυρομαντήλας που χτίστηκε τον 6ο-7ο αι. μ.Χ. (Δήμος Δελφών, n.d.)

Εικόνα 9: Πηγές Βοιωτικού Κηφισσού

1.3 Χαρακτηριστικά πληθυσμού

1.3.1 Οικονομία

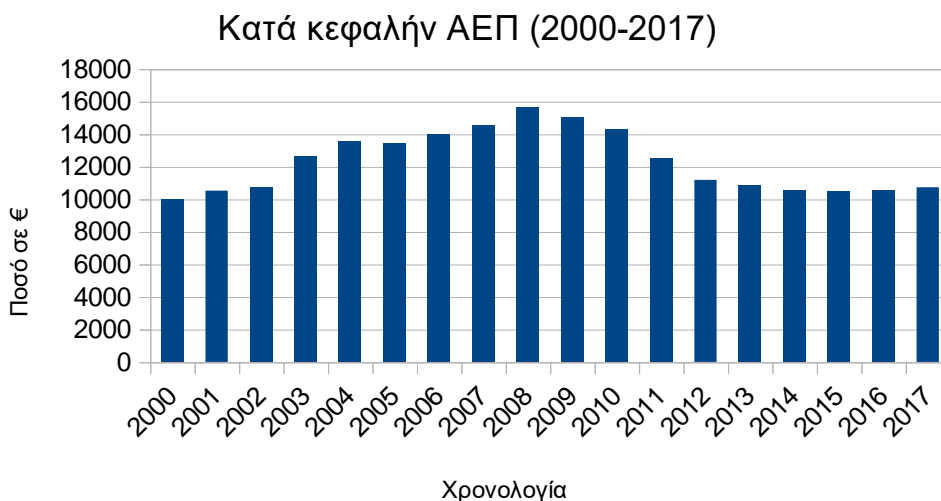
Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός αποτελεί το 35,2% του συνολικού πληθυσμού της Φωκίδας (14.213 πολίτες), ενώ ο οικονομικά μη ενεργός είναι το 64,8% του πληθυσμού (26.130 πολίτες).

Σύμφωνα με τα στοιχεία που είναι διαθέσιμα από την ΕΛΣΤΑΤ το ΑΕΠ της Περιφερειακής Ενότητας Φωκίδας από το 2000 έως το 2017 συνοψίζεται στο παρακάτω διάγραμμα:

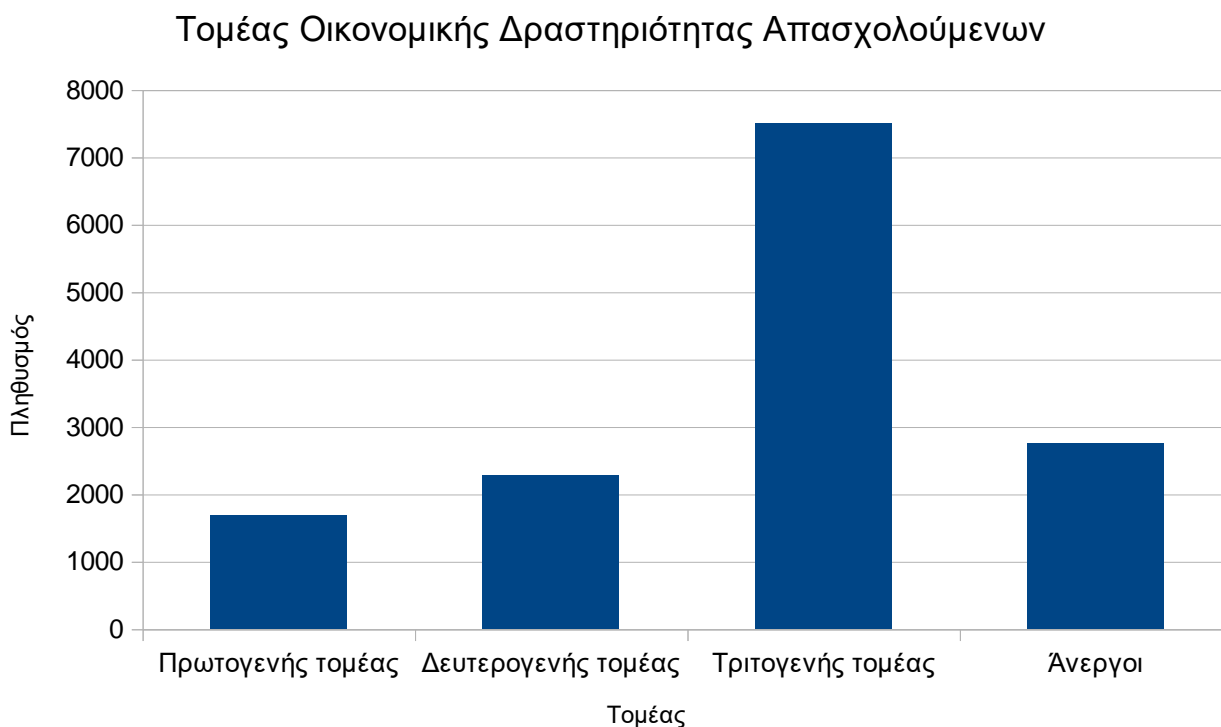

Γράφημα 1: ΑΕΠ περιφερειακής Ενότητας Φωκίδας

Όσον αφορά στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην Περιφερειακή Ενότητα Φωκίδας, αυτό φαίνεται στο παρακάτω διάγραμμα, όπως διαμορφώθηκε κατά τα χρόνια 2000-2017:

Γράφημα 2: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (2000-2017)

Γράφημα 3: Τομέας Οικονομικής Δραστηριότητας Απασχολούμενων

Όσον αφορά την κατανομή του πληθυσμού ανάλογα τον τομέα της οικονομίας στον οποίο δραστηριοποιούνται οι απασχολούμενοι, σε σύνολο 11.464 απασχολούμενων:

- το 14,7% απασχολείται στον πρωτογενή τομέα
  - το 19,9% απασχολείται στο δευτερογενή τομέα
  - το 65,4% απασχολείται στον τριτογενή τομέα
- Το σύνολο των ανέργων όπως

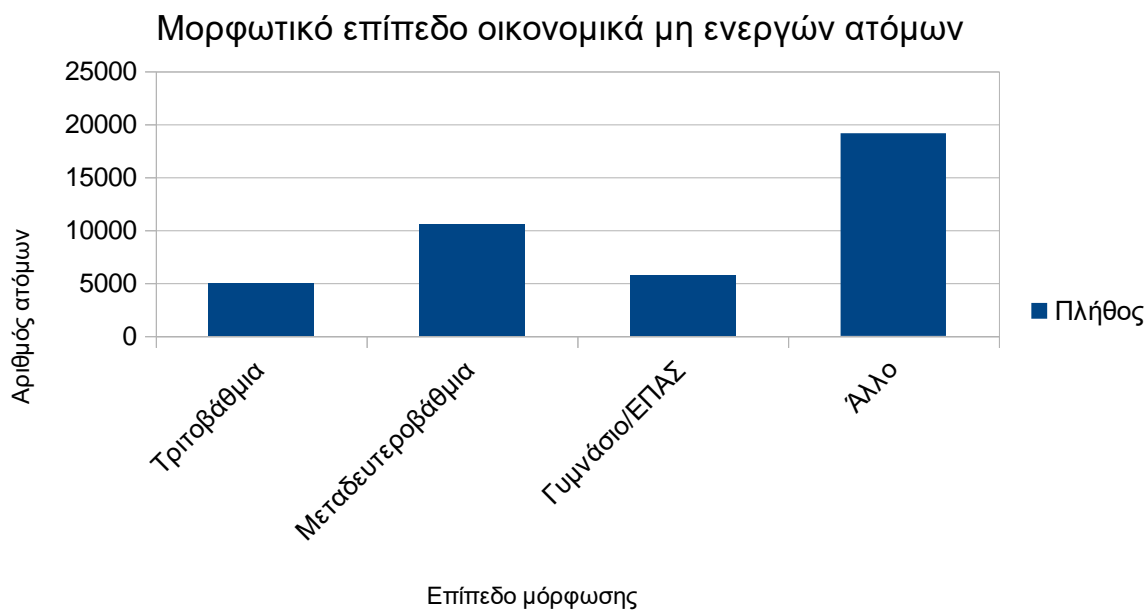
καταγράφηκε το 2011 στη Φωκίδα ανέρχονταν σε 2.749 άτομα. Όσον αφορά τις σπουδές που έχουν αυτοί:

- το 20,1% κατέχουν τίτλο πανεπιστημιακής μόρφωσης (Κάτοχοι διδακτορικού ή μεταπτυχιακού τίτλου / Πτυχιούχοι Παν/μίου - Πολυτεχνείου, ΑΤΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ, ανώτερων επαγγελματικών και ισοτίμων σχολών)
- το 47 % έχουν τίτλο μεταδευτεροβάθμιων σπουδών ή είναι απόφοιτοι λυκείου (ΙΕΚ, Κολέγια κλπ. / Απόφοιτοι Λυκείου Γενικού, Εκκλησιαστικού, Επαγγελματικού κλπ)
- το 15,6 % έχουν πτυχίου Γυμνασίου ή ΕΠΑΣ
- το 17,1% ανήκουν σε άλλη περίπτωση

1.3.2 Μορφωτικό επίπεδο

Όσον αφορά το μορφωτικό επίπεδο των κατοίκων της Φωκίδας, σε σύνολο 40.343 κατοίκων και με βάση τα δεδομένα της απογραφής του 2011, σε σύνολο οικονομικά ενεργών και μη ενεργών κατοίκων:

- το 12,3% κατέχουν τίτλο πανεπιστημιακής μόρφωσης (Κάτοχοι διδακτορικού ή μεταπτυχιακού τίτλου / Πτυχιούχοι Παν/μίου - Πολυτεχνείου, ΑΤΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ, ανώτερων επαγγελματικών και ισοτίμων σχολών)
- το 26,1 % έχουν τίτλο μεταδευτεροβάθμιων σπουδών ή είναι απόφοιτοι λυκείου (ΙΕΚ, Κολέγια κλπ. / Απόφοιτοι Λυκείου Γενικού, Εκκλησιαστικού, Επαγγελματικού κλπ)
- το 14,1 % έχουν πτυχίου Γυμνασίου ή ΕΠΑΣ
- το 47,4% ανήκουν σε άλλη περίπτωση

Γράφημα 4: Μορφωτικό επίπεδο οικονομικά μη ενεργών ατόμων

1.4 Η Άμφισσα και τα χαρακτηριστικά της

1.4.1 Εισαγωγή

Η Άμφισσα αποτελεί την πρωτεύουσα της Περιφερειακής Ενότητας Φωκίδας και του Δήμου Δελφών, όπως επίσης και της επαρχίας Παρνασσίδας, με πληθυσμό περίπου 7000 κατοίκων σύμφωνα με την τελευταία απογραφή που διεξήχθη το 2011. Η Άμφισσα από τη βόρεια πλευρά της έχει τη Λαμία, από τα νοτιοανατολικά της είναι η Λειβαδιά και οι Δελφοί, από νοτιοδυτικά βρίσκεται η Ναύπακτος, ενώ δυτικά είναι το Λιδωρίκι. Το κοντονότερο λιμάνι που εξυπηρετεί την πόλη βρίσκεται στην Ιτέα.

Η Άμφισσα βρίσκεται στους πρόποδες του όρους Έλατος της Γκιώνας, κάτω από το Κάστρο των Σαλώνων, ενώ στην τοποθεσία αυτήν βρισκόταν στην αρχαιότητα η πόλη των Εσπερίων ή Οζολών Λοκρών (<http://www.dimosdelfon.gr/index.php/amfissa>).

Εικόνα 10: Η Άμφισσα

1.4.2 Ιστορική Αναδρομή

Ευρισκόμενη δίπλα στους Δελφούς, η αρχαία πόλη της Άμφισσας ήταν η πρωτεύουσα των Οζολών Λόκρων. Τα ερείπια της Ακρόπολης χρονολογούνται από το 5ο αιώνα π.Χ., δηλαδή από την όψιμη Αρχαϊκή περίοδο. Η πόλη ενεπλάκη σε πόλεμο το 339 π.Χ. τον οποίο η ίδια ξεκίνησε λόγω του ότι Έτσι ξέσπασε ο Δ' Ιερός Πόλεμος, ο τελευταίος από μια σειρά πολέμων που ξεκίνησε από τον Α' Ιερό Πόλεμο που σαν αφορμή είχε ότι οι κάτοικοι της Κρίσσας εκμεταλεύονταν τους ανθρώπους που όδευαν προς τον ιερό τόπο των Δελφών για να προσκυνήσουν. Γενικά, οι πόλεμοι είχαν σκοπό τον έλεγχο του ιερού τόπου των Δελφών, εξού και το όνομά τους. Στον Τέταρτο Ιερό Πόλεμο, οι Λοκροί της Άμφισσας κατηγορήθηκαν από τους Αθηναίους ότι έδειξαν ασέβεια λόγω του ότι εκμεταλλεύονταν τα ιερά εδάφη των Δελφών που όφειλαν να αφήσουν ακαλλιέργητα. Έτσι, τον επόμενο χρόνο, η πόλη καταστράφηκε από το Φίλιππο Β' της Μακεδονίας, ο οποίος πήρε την έγκριση από το αμφικτυονικό συμβούλιο (Wallenfeldt, 2018). Η πόλη ανεγέρθη ξανά και έγινε μέλος της Αιτωλικής Συμμαχίας μέχρι και το 167 π.Χ., όταν αναγκάστηκε να παραδοθεί στη Ρωμαϊκή κυριαρχία. Από επιγραφές που έχουν σωθεί, φαίνεται ότι η πόλη παρέμεινε ενεργή μέχρι και την όψιμη Ρωμαϊκή περίοδο.

Αφού καταστράφηκε για άλλη μια φορά από τους Βούλγαρους το 10ο αιώνα μ.Χ., η Άμφισσα ξαναχτίστηκε από τους Φράγκους και έγινε γνωστή ως Σάλωνα. κατακτήθηκε από τους ΚΑταλανούς την περίοδο 1311-1335 και μετά πέρασε στα χέρια του Αλφόνσου Φρεδερίκου του Άραγκον, μέχρι και το 1394, που κυριαρχήθηκε από τους Οθωμανούς μέχρι την απελευθέρωσή της και την προσάρτησή της στον νεοσύστατο ελληνικό κράτος το 1829 (Wallenfeldt, 2018).

1.4.3 Τουρισμός

Η Άμφισσα, έχοντας μια πλούσια ιστορία, τόσο η ίδια όσο και τα περίχωρα, διαθέτει πολλά αξιοθέατα τα οποία αποτελούν πόλο έλξης τουριστών κάθε χρόνο. Τα αξιοθέατα της πόλης είναι:

- το Κάστρο των Σαλώνων ή Κάστρο της Ωριάς- όπου βρισκόταν και η ακρόπολη της αρχαίας Άμφισσας από την οποία διατηρούνται λείψανα των αρχαίων Κυκλώπειων Τειχών - με λείψανα τριών ρυθμών δόμησης, ελληνικού, ρωμαϊκού και βυζαντινού, το οποίο είναι χτισμένο εν μέρει με αρχαίο υλικό με προσθήκες ελληνιστικές, βυζαντινές, φραγκικές, και στο οποίο σώζονται ο ελληνικός περίβολος, η εσωτερική πύλη, ο βυζαντινός Πύργος της Βασίλισσας και η Φράγκικη Εκκλησία.
- η Λυκότρυπα: σκαλιστός θολωτός Μυκηναϊκός τάφος στη βάση του λόφου Κόφινα στο ανατολικό άκρο της Άμφισσας.
- ο Βυζαντινός Ναός του Σωτήρος, χτισμένος τον 11ο αιώνα μ.Χ. σε απότομη πλαγιά, 3 χλμ μακριά από την πόλη, με τοίχους από πωρόλιθο.
- ο Μητροπολιτικός Ναός του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου στο κέντρο της πόλης με τις περίφημες τοιχογραφίες του Σπύρου Παπαλουκά.
- η παλιά συνοικία των βυρσοδεψών, Χάρμαινα εκεί όπου βρίσκεται και δημοτική πινακοθήκη με ανθίβολα από τις τοιχογραφίες του προηγούμενου ναού.
- το παλαιοχριστιανικό Βαπτιστήριο του 3ου και 4ου αιώνα μ.Χ. δίπλα από τον Μητροπολιτικό Ναό, με ρωμαϊκά και χριστιανικά ψηφιδωτά.
- ο Ναός του Αγίου Γεωργίου που βρίσκεται σε λόφο του Παρνασσού πάνω από την πόλη.

- Το Αρχαιολογικό Μουσείο Άμφισσας το οποίο στεγάζεται στο κτίριο όπου έγινε η Α' Εθνοσυνέλευση της Ανατολικής Χέρσου Ελλάδος, με συλλογή αρχαίων και νέων νομισμάτων που αποτελεί δωρεά του Δρόσου Κραβαρτόγιαννου, ψηφιδωτά, τάφους, επιτύμβιες στήλες, επιγραφές και αντικείμενα από την εποχή του Ορείχαλκου μέχρι και τα ρωμαϊκά χρόνια, όλα ευρήματα της περιοχής, καθώς και ένα εντυπωσιακό άγαλμα της Περσεφόνης από το αρχαίο Κάλλιο που βρίσκεται στο νομό Φωκίδας.
- το Λαογραφικό Μουσείο Άμφισσας που ίδρυσε η "Εταιρία Φωκικών Μελετών".
- η Δημοτική Βιβλιοθήκη Άμφισσας, 40.000 τόμων, που ιδρύθηκε το 1957 από τη Φοιτητική Ένωση Φωκέων, με σπάνια βιβλία.
- το πλήθος των παλιών αρχοντικών και νεοκλασικών κτιρίων, φέροντα γύψινες διακοσμήσεις και αξιόλογες τοιχογραφίες λαϊκών ζωγράφων της εποχής.
- βρύσες, λουτρά και άλλα κτίσματα της εποχής της Τουρκοκρατίας.
- ο εντυπωσιακός, ασημόχρωμος, Ελαιώνας της Άμφισσας.

Κεφάλαιο 2: Δραστηριότητες και έθιμα που προσελκύουν τουρισμό

2.1 Αλευρομουτζουρώματα Γαλαξιδίου

Εικόνα 11: Αλευρομουτζουρώματα στο Γαλαξίδι

Το αλευρομουτζούρωμα είναι μια τοπική γιορτή που πραγματοποιείται στο Γαλαξίδι την Καθαρά Δευτέρα. Πηγή αυτού του εθίμου είναι στην εποχή του Βυζαντίου, από τους παλιάτσους των ιπποδρομιών που έβαφαν το πρόσωπό τους με διάφορα χρώματα. Παρατηρώντας τις εκδηλώσεις αυτές σε πόλη της Σικελίας οι θαλασσοπόροι Γαλαξιδιώτες, κατά την διάρκεια των εκδηλώσεων αυτών τα άτομα που παρευρίσκονταν εκεί βάφονταν με τον ίδιο τρόπο με αυτόν στο Βυζάντιο και οι Γαλαξιδιώτες έχοντας εντυπωσιαστεί από τις εκδηλώσεις αυτές, αποφάσισαν να μετεμφυτεύσουν τον εορτασμό αυτό στο Γαλαξίδι, χρησιμοποιώντας ως βάση για τα χρώματα λευκό αλεύρι, λουλάκι και βερνίκι.

Κατά την πάροδο των χρόνων το έθιμο εξελισσόταν, ενώ η σημερινή του μορφή σχεδόν ολοκληρώνεται στην εποχή της ιστιοφόρου ναυτιλίας (κοντά στο 1840), έχοντας λάβει πλέον την διάσταση του αποχωρισμού των ναυτικών και την αναχώρησή τους για ταξίδια. Την περίοδο εκείνη το Γαλαξίδι είχε μεγάλη παράδοση στην ναυτιλία, ενώ ήταν ξακουστό για τους καπετάνιους του.

Τώρα το έθιμο ενισχύεται από καρναβαλικές δραστηριότητες τις προηγούμενες μέρες, ενώ την μέρα της Καθαράς Δευτέρας σε χώρο που καθορίζεται από το Λιμενικό και την Αστυνομία βρίσκονται εκατοντάδες συμμετέχοντες, κάθε ηλικίας, μουτζουρωμένοι και

συμμετέχουν σε αυτό τον ιδιότυπο «πόλεμο». Αξίζει να σημειωθεί ότι το αλεύρι το προμηθεύονται οι συμμετέχοντες δωρεάν από την Δημοτική Κοινότητα Γαλαξιδίου.

Η σημαντικότητα του δρώμενου αυτού είναι μεγάλη για τους κατοίκους της γύρω περιοχής, μιας και κατά την διάρκεια των Αποκριών υπάρχει 100% πληρότητα σε ξενοδοχεία και ξενώνες, ενώ σημαντική τόνωση έχουν και τα καταστήματα εστίασης και διασκέδασης.

Χρονικά το Αλευρομουτζούρωμα έρχεται μετά από την βραδιά του Στοιχειού της Χάρμαινας (Παρασκευή), του διημέρου καρναβαλικών δραστηριοτήτων (Σάββατο και Κυριακή), προσφέροντας ένα ολοκληρωμένο πακέτο καρναβαλικής διασκέδασης. Το πόσο δημοφιλές είναι το Αλευρομουτζούρωμα φαίνεται και από την πληθώρα ταξιδιωτικών πακέτων που προσφέρονται από τα ταξιδιωτικά γραφεία.

2.2 Απελευθέρωση κάστρου Άμφισσας 10 Απριλίου

Εικόνα 12: Αναπαράσταση απελευθέρωσης κάστρου Άμφισσας

Κάθε χρονιά στις 10 Απριλίου ή την Κυριακή του Θωμά σύμφωνα με το προεδρικό διάταγμα (21/1998) στην Άμφισσα γιορτάζεται η απελευθέρωση του κάστρου της πόλης από τους Τούρκους (στις 10 Απριλίου 1821). Στον εορτασμό αυτό γίνεται παρέλαση, τόσο των μαθητών όσο και των σωμάτων ασφαλείας, ακόμα και της προεδρικής φρουράς αν παρευρίσκεται (όπως συνήθως γίνεται) και ο πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Εκτός της παρέλασης, γίνεται αναπαράσταση της μάχης που οδήγησε εν τέλει στην

απελευθέρωση του ιστορικού αυτού κάστρου (το πρώτο που έχασαν οι Τούρκοι κατά την επανάσταση του 1821), καθώς και η αντίστοιχη ψηφιακή καταγραφή των δρώμενων και δημοσίευσή τους. Η πόλη της Αμφισσας έχει ενταχθεί στο πρόγραμμα «Greece 2021», στο οποίο υπάγονται πόλεις της Ελλάδας που έχουν δράσεις και δρώμενα σχετικά με κομβικές στιγμές στην επανάσταση του 1821. Το πρόγραμμα «Greece 1821» έχει εξασφαλίσει ήδη χορηγίες, ενώ φροντίζει να αναδειχτούν τα δρώμενα και να αποκτήσουν όσο περισσότερο κύρος γίνεται (εξού και η παρουσία του προέδρου της Δημοκρατίας και της προεδρικής φρουράς).

Οι δράσεις βελτιώνονται χρονιά με την χρονιά έχοντας και μεγαλύτερα κονδύλια ώστε να είναι ποιοτικές, ενώ εκείνη την μέρα τόσο τα κανάλια όσο και ο Τύπος εστιάζει στην Αμφισσα, φέρνοντας τόσο εγχώριο τουρισμό, όσο και αναγνωρισιμότητα της περιοχής.

2.3 Στοιχειό Χάρμαινας

Εικόνα 13: Αναπαράσταση στοιχειού Χάρμαινας

Στην επαρχία υπάρχουν αρκετές σκοτεινές ιστορίες, με στοιχειά και νεράιδες. Ένα τέτοιο είναι και το «Στοιχειό της Χάρμαινας», που είναι ένα έθιμο που ξεκίνησε το

1995 και εμπλουτίζεται κάθε χρονιά και διαδραματίζεται κατά το τελευταίο Σαββατοκύριακο της αποκριάς.

Αρχικά, «Χάρμαινα» ονομάζεται η παραδοσιακή γειτονιά των βυρσοδευείων της Άμφισσας. Η Άμφισσα ήταν ξακουστή για την τέχνη της επεξεργασίας δερμάτων, κυρίως προερχόμενου είτε από γίδα είτε από κατσίκια. Η κατεργασία των δερμάτων γινόταν χειρωνακτικά, ενώ η επεξεργασία τους γινόταν αποκλειστικά φυτικά, χρησιμοποιώντας και το νερό της συνοικίας της Χάρμαινας. Το αποτέλεσμα ήταν να δημιουργείται υψηλής ποιότητας δέρμα, που παρουσίαζε μοναδική αντοχή στη χρυσή γραφή, κάνοντας το ανάρπαστο στην δημιουργία δερμάτινης βιβλιοδεσίας και στις περγαμηνές, ενώ η χρήση τους επεκτεινόταν τόσο στην δημιουργία τσαντών, χαρτοφυλάκων καθώς και εσωτερικής επένδυσης παπουτσιών. Η περίοδος της παρακμής των βυρσοδευείων είναι μετά τον 2^ο Παγκόσμιο Πόλεμο, ενώ πριν το 2^ο Παγκόσμιο πόλεμο αρκετοί κάτοικοι δραστηριοποιούνταν στον κλάδο της επεξεργασίας δερμάτων και της διάθεσής τους, οδηγώντας την πόλη της Άμφισσας να έχει αυξημένη εμπορική δραστηριότητα και κερδοφορία.

Αρκετά από τα κτήρια της περιοχής αυτής έχουν χαρακτηριστεί ως διατηρητέα, ενώ παραμένει ως πόλος έλξης επισκεπτών.

Το 1995 ξεκινάει η αναβίωση θεατρικώς της ιστορίας του Κωνσταντή και της Λενιώς στην θεματική βραδιά που ονομάστηκε «Νύχτα των Στοιχειών». Η «Νύχτα των Στοιχειών» διαδραματίζεται το τελευταίο Σάββατο της αποκριάς, μεταξύ της εκκλησίας του Αγίου Νικολάου και της πλατείας Κεχαγιά. Στην αναβίωση αυτή, οι συμμετέχοντες φορούν επεξεργασμένα δέρματα, βάφονται με φούμο και φέρουν κουδούνια, ενώ υπάρχουν και νεράιδες και ξωτικά. Την παροχή δερμάτων την έχει αναλάβει το τοπικό Εικαστικό Εργαστήρι Δήμου Δελφών, σύμφωνα με το οποίο οι συμμετέχοντες είναι περισσότεροι των 4.000 .

Κατά την διάρκεια της βραδιάς αυτής, ο ναός του Αγίου Νικολάου φωτίζεται υποβλητικά, ενώ ακούγονται διαρκώς κραυγές και ουρλιαχτά, δημιουργώντας ένα καθηλωτικό, τρομακτικό και γοητευτικό κλίμα. Η κάθοδος των συμμετεχόντων γίνεται ώστε να αρχίσει η μάχη των στοιχείων της πόλης, συγκεκριμένα το στοιχείο της Χάρμαινας, το στοιχείο της Τέχολης και το στοιχείο του Γκιριτζίου, ενώ πάντα στην μάχη αυτή κερδίζει το στοιχείο της Χάρμαινας, ο Κωνσταντής.

Ο μύθος του στοιχείου της Χάρμαινας, έχει ως πρωταγωνιστές τον Κωνσταντή και την Λενιώ, δύο ερωτευμένους νέους (χωρίς να μπορούμε να προσδιορίσουμε χρονικά πότε είναι η ιστορία) και έχει ως κύριο άξονα τον ανεκπλήρωτο έρωτα του Κωνσταντή προς

την Λενιώ, καθώς ο βυρσοδέψης Κωνσταντής περιόδευε για να πουλήσει τα δέρματα που είχε κατεργαστεί ώστε να αγοράσει το δαχτυλίδι των αρραβώνων για την Λενιώ, η Λενιώ πέθανε απρόσμενα. Γυρνώντας από το ταξίδι του ο Κωνσταντής μαθαίνει για τον θάνατο της αγαπημένης του και αυτοκτονεί στο Κάστρο της Άμφισσας. Από τότε η ψυχή του καταράστηκε να μην βρει γαλήνη με τον θάνατο και να παραμείνει πίσω ως στοιχείο στην περιοχή που μεγάλωσε, την Χάρμαινα. Έτσι γεννήθηκε ο θρύλος του στοιχείου της Χάρμαινας, ενός απόκοσμου και επικίνδυνου στοιχείου, που όμως ήταν ο προστάτης των βυρσοδεψών. Στην τοπική μυθολογία, λέγεται ότι το στοιχείο της Χάρμαινας όταν αντιλαμβανόταν κάποιο επικείμενο θάνατο, περνούσε κάτω από το αντίστοιχο σπίτι ουρλιάζοντας. Οι ντόπιοι εκτός των βυρσοδεψών το φοβούνται το στοιχείο της Χάρμαινας.

Οι δράσεις ξεκινούν από την Παρασκευή με το «Ξύπνημα του στοιχείου», όπου γίνεται έκθεση δερμάτων και μικρά θεατρικά δρώμενα.

Κατά την περίοδο αυτή του «Στοιχείου της Χάρμαινας» υπάρχει μεγάλη πληρότητα των ξενοδοχείων από ξένους, ενώ πολλά ταξιδιωτικά γραφεία το έχουν εντάξει στα προγράμματά τους.

2.4 Αράχωβα και χειμερινός τουρισμός

Εικόνα 14: Αράχωβα

Σημαντικό μέρος του χειμερινού τουρισμού στην Αράχωβα καλύπτεται από τα χιονοδρομικά κέντρα στις περιοχές «Φτερόλακα» και «Κελάρια». Έχοντας γεωστρατηγικό πλεονέκτημα θέσης η Αράχωβα, όντας μόλις μιάμιση ώρα από την Αθήνα, ενώ είναι μόλις στο ένα τέταρτο από τον αρχαιολογικό χώρο των Δελφών, η

Αράχωβα εξέλιξε τις υποδομές της ώστε να υποστηρίξει την ελληνική εκδοχή των Άλπεων και τις διασκέδασης μιας κοσμοπολίτικης περιοχής.

Καλύπτοντας τις ανάγκες κυρίως των Αθηναίων στην αρχή για αναζήτηση χειμερινής διασκέδασης – απόδρασης στην φύση, αλλά και των χειμερινών σπορ, άρχισαν και οι πρώτοι ξενώνες εντός και εκτός του χωριού, ενώ τα night club τον χειμώνα ήταν μόνιμα γεμάτα μέχρι τις πρώτες πρωινές ώρες, από άτομα ντυμένα συνήθως με την τελευταία λέξη της μόδας, οδηγώντας στο προσωνόμιο «Μύκονος του χειμώνα».

Η παροχή υπηρεσιών υψηλής ποιότητας, σε αναλογικά καλές τιμές, έχει καθιερώσει την Αράχωβα ως χειμερινό προορισμό, όπου ενώ έχει μειωθεί αισθητά ο εγχώριος τουρισμός κατά την κρίση, οι τουρίστες στην Αράχωβα πλέον στην πλειονότητά τους είναι ξένοι που θέλουν να ζήσουν την κοσμοπολίτικη ατμόσφαιρα, την διασκέδαση όλη τη νύχτα και το μαγευτικό τοπίο.

Ναυαρχίδα και πάλι παραμένει το χιονοδρομικό κέντρο «Φτερόλακα», όπου λόγω της μεγάλης ασφάλειας που προσφέρει, των καλοσχεδιασμένων διαδρομών του, αλλά και του μεγάλου όγκου σκιέρ που μπορεί να υποδεχτεί και να καλύψει τις απαιτήσεις τους παραμένει ο δημοφιλέστερος προορισμός για χειμερινά σπορ.

Οι πίστες και οι εγκαταστάσεις του χιονοδρομικού κέντρου ανανεώνονται διαρκώς, ενώ έχουν φτιαχτεί υπερσύγχρονες πίστες για snowboard. Οι υποδομές για παρκάρισμα, αλλά και για ενοικίαση εξοπλισμού εκσυγχρονίστηκαν μηδενίζοντας χρόνους αναμονής και βελτιώνοντας την ποιότητα του προς ενοικίαση εξοπλισμού. Το γεγονός ότι υπάρχει σχολή εκμάθησης σκι, βελτιώνει ακόμα περισσότερο τις προσφερόμενες υπηρεσίες του πακέτου διασκέδασης για το χιονοδρομικό κέντρο.

Οι πολυτελείς εγκαταστάσεις του Chalet Φτερόλακας που μπορεί να υποδεχτεί άνω των 250 ατόμων είναι προσβάσιμος οδικώς και παρέχει κάθε δυνατή άνεση και πολυτέλεια στους διαμένοντες.

2.5 Γαλαξίδι – Ιτέα θερινός τουρισμός

Εικόνα 15: Γαλαξίδι

Ο νομός Φωκίδας έχει περίπου 85 μονάδες φιλοξενίας (45 είναι μεταξύ 3 και 4 αστέρων) άνω των 2.200 δωματίων (σχεδόν 1.600 μεταξύ 3 και 4 αστέρων) και άνω των 4.000 κλινών (εκ των οποίων άνω των 2.800 είναι μεταξύ 3 και 4 αστέρων). Όπως φαίνεται από τα δεδομένα αυτά υπάρχουν επαρκώς εγκαταστάσεις για να φιλοξενήσουν μεγάλη ποσότητα τουριστών, τόσο ποιοτικά όσο και οικονομικά.

Η μεγάλη ακτογραμμή τόσο του Γαλαξιδίου όσο και της Ιτέας είναι ιδανική για θερινές διακοπές, έχοντας μεγάλη ποσότητα οργανωμένων παραλιών. Επίσης η ποσότητα ταβερνών, σε συνδυασμό με την γραφικότητα των χωριών αυτών τα καθιστούν ιδανικά για θερινές διακοπές, ειδικά για οικογένειες.

2.6 Αρχαίες παραστάσεις στους Δελφούς

Εικόνα 16: Δελφοί

Στην περιοχή της Φωκίδας υπάρχουν 5 συνεδριακά κέντρα, εκ των οποίων τα 4 ανήκουν σε υπερσύγχρονα ξενοδοχεία. Αξίζει να σημειωθεί ότι κάθε χρονιά πραγματοποιείται το Διεθνές Οικονομικό Φόρουμ στους Δελφούς, όπου για ένα τριήμερο τα φώτα της δημοσιότητας βρίσκονται στους Δελφούς, όπου ως ομιλητές είναι συνήθως οι κορυφαίοι επιχειρηματίες και πολιτικοί που έχουν ομιλίες ως προς τα οικονομικά αποτελέσματα των κλάδων, τις ευκαιρίες και τους κινδύνους σε διεθνές επίπεδο, τόσο οικονομικό όσο και πολιτικό.

2.7 Μουσείο, Αρχαιολογικοί χώροι

Εικόνα 17: Μουσείο Δελφών

Στον νομό Φωκίδας υπάρχουν τρία μουσεία, αυτό των Δελφών, του Λιδωρικίου και του Γαλαξιδίου.

Ως χώροι αρχαιολογικού ενδιαφέροντος υπάρχουν στους Δελφούς το αρχαίο Στάδιο, το Γυμνάσιο, η Παλαίστρα καθώς και οι ιεροί ναοί του θεού Απόλλωνα και της Αθηνάς της Προναίας. Αρχαιολογικοί χώροι υπάρχουν και στην Αρχαία Λιλαία, το Κάστρο της Άμφισσας, όπως και τα Πυρά Ηρακλέους.

Αξίζει να σημειωθεί ότι για το έτος 2019 στο μουσείο των Δελφών παρατηρείται διαρκώς αύξηση στην επισκεψιμότητα και ειδικά στο πρώτο οχτάμηνο του 2019 παρουσίασε αύξηση 11,3% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο το 2018. Το πρώτο οχτάμηνο του 2019 το μουσείο των Δελφών το επισκέφτηκαν πάνω από 192.600 άτομα, ενώ και τον αρχαιολογικό χώρο των Δελφών το επισκέφτηκαν στο πρώτο δμηνο του 2019 πάνω από 282.000 επισκέπτες, έχοντας ελαφριά κάμψη 3,4% σε σχέση με την αντίστοιχη χρονική περίοδο του 2018.

Το αρχαιολογικό Μουσείο Δελφών είναι διώροφο κτήριο και καλύπτει συνολικά 2.270 τετραγωνικά μέτρα. Έχει 14 θεματικές αίθουσες, παρουσιάζοντας χρονολογικά

εκθέματα που περιγράφουν την ιστορία των Δελφών από την ίδρυση του ναού του Απόλλωνα τον 8^ο αιώνα π.Χ. μέχρι την εν τέλει παρακμή των Δελφών. Το κτήριο έχει την παρούσα μορφή από το 1999, ενώ ιδρύθηκε το 1903.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ - ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ
(2017, 2018, ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2018, 2019)

I. ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ					
Μουσεία - Αρχαιολογικοί Χώροι	2017	2018	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ		Μεταβολή 2019/2018
			2018	2019	
Γενικό σύνολο επισκεπτών (Α+Β)	16.524.557	18.603.282	12.879.949	13.526.442	5,0%
A. Μουσεία (Γ+Ε)	5.191.781	5.702.211	3.866.027	4.074.916	5,4%
Μουσείο Ακρόπολης	1.593.362	1.774.304	1.203.999	1.238.866	2,9%
Εθνικό Αρχαιολογικό	545.555	594.219	394.109	417.555	5,9%
Αρχαίας Ολυμπίας	145.118	156.658	114.034	116.113	1,8%
Παλάτι Ιπποτών (Ρόδου)	235.413	242.759	163.146	176.402	8,1%
Ηρακλείου (Κρήτης)	426.191	555.031	373.222	444.698	19,2%
Λευκού Πύργου	268.149	225.944	149.515	168.084	12,4%
Δελφών	211.827	249.754	173.043	192.616	11,3%
Λοιπών μουσείων	1.766.166	1.903.542	1.294.959	1.320.582	2,0%
B. Αρχαιολογικοί χώροι (Δ+Ζ)	11.332.776	12.901.071	9.013.922	9.451.526	4,9%
Επιδαύρου ⁽¹⁾	469.060	548.900	405.608	382.635	-5,7%
Ακροπόλεως Μυκηνών και Θησαυρού Ατρέα ⁽²⁾	412.397	495.993	361.292	358.723	-0,7%
Ακροπόλεως Αθηνών ^{(2), (4)}	2.766.218	3.150.604	2.204.450	2.470.905	12,1%
Σουλίου	259.709	306.665	219.184	233.591	6,6%
Ακροπόλεως Λίνδου	441.012	489.137	334.389	360.523	7,8%
Βασιλική Τάφος Βεργίνας	203.632	222.503	158.864	156.558	-1,5%
Αρχαίας Ολυμπίας	481.252	484.238	344.821	322.024	-6,6%
Κνωσού (Κρήτης)	634.710	855.663	586.837	651.294	11,0%
Φαιστού (Κρήτης)	95.182	134.538	87.261	77.622	-11,0%
Αρχαίας Κορίνθου ⁽¹⁾	191.836	196.944	134.076	140.091	4,5%
Μυστρά ⁽¹⁾	125.549	145.939	107.250	105.707	-1,4%
Δελφών	345.804	405.947	292.147	282.169	-3,4%
Λοιπών αρχαιολογικών χώρων	4.906.415	5.464.000	3.777.743	3.909.684	3,5%
	2017	2018	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ		Μεταβολή
			2018	2019	2019/2018
Σύνολο Επισκεπτών Με Εισιτήριο (Γ+Δ)	10.288.448	11.576.110	7.861.069	8.419.135	7,1%
Γ. Μουσεία	2.831.466	3.155.269	2.125.395	2.268.876	6,8%
Δ. Αρχαιολογικοί χώροι	7.456.982	8.420.841	5.735.674	6.150.259	7,2%
III. ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΙΣΟΔΟΥ					
	2017	2018	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ		Μεταβολή
			2018	2019⁽⁵⁾	2019/2018
Σύνολο Επισκεπτών Ελεύθερης Εισόδου (Ε+Ζ)	6.236.109	7.027.172	5.018.880	5.107.307	1,8%
Ε. Μουσεία	2.360.315	2.546.942	1.740.632	1.806.040	3,8%
Ζ. Αρχαιολογικοί χώροι	3.875.794	4.480.230	3.278.248	3.301.267	0,7%
IV. ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ (σε ευρώ)					
	2017	2018	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ		Μεταβολή
			2018	2019	2019/2018
Σύνολο Εισπράξεων (Η+Θ)	102.887.879	115.772.341	80.210.234	90.334.000	12,6%
Η. Μουσεία	16.175.121	18.251.493	12.377.181	16.003.138	29,3%
Θ. Αρχαιολογικοί χώροι	86.712.758	97.520.848	67.833.053	74.330.862	9,6%

Πίνακας 1: Επισκέπτες μουσείων και αρχαιολογικών χώρων 2017-2019

2.8 Βασικά Στοιχεία τουρισμού Περιφέρειας

Βασικά Μεγέθη Εισερχόμενου Τουρισμού της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας 2019							
Περιφέρεια	Χώρες Προέλευσης	Επισκέψεις (σε χιλ.)	Εισπράξεις (σε εκ. €)	Διανυκτερεύσεις (σε χιλ.)	Δαπάνη/Επίσκεψη (σε €)	Δαπάνη/Διανυκτέρευση (σε €)	Μέση Διάρκεια Παραμονής
Στερεά Ελλάδα	ΗΠΑ	93,1	16,3	228,5	175,7	71,5	2,5
	Γερμανία	59,0	17,6	358,6	297,8	49,0	6,1
	Γαλλία	61,0	11,7	290,3	192,7	40,5	4,8
	Ην. Βασίλειο	43,3	13,2	215,7	305,7	61,3	5,0
	Λοιπές	422,3	121,2	1.884,9	287,0	64,3	4,5
	Σύνολο	678,6	180,1	2.978,0	265,4	60,5	4,4
	% επί του συνόλου	1,9%	1,0%	1,3%			

Πηγή: Έρευνα Συνόρων της ΤΤΕ, Επεξεργασία INSETΕ Intelligence

Βασικά Μεγέθη Εισερχόμενου Τουρισμού της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας 2018							
Περιφέρεια	Χώρες Προέλευσης	Επισκέψεις (σε χιλ.)	Εισπράξεις (σε εκ. €)	Διανυκτερεύσεις (σε χιλ.)	Δαπάνη/Επίσκεψη (σε €)	Δαπάνη/Διανυκτέρευση (σε €)	Μέση Διάρκεια Παραμονής
Στερεά Ελλάδα	ΗΠΑ	62,1	18,3	254,5	294,5	71,8	4,1
	Γερμανία	48,6	18,9	375,0	388,3	50,3	7,7
	Γαλλία	55,7	15,6	292,4	280,6	53,5	5,2
	Ην. Βασίλειο	44,3	18,3	296,3	412,5	61,6	6,7
	Λοιπές	338,2	122,7	1.780,3	363,0	68,9	5,3
	Σύνολο	548,9	193,8	2.998,5	353,1	64,6	5,5
	% επί του συνόλου	1,6%	1,2%	1,3%			

Πηγή: Έρευνα Συνόρων της ΤΤΕ, Επεξεργασία INSETΕ Intelligence

Βασικά Μεγέθη Εισερχόμενου Τουρισμού της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας 2017							
Περιφέρεια	Χώρες Προέλευσης	Επισκέψεις (σε χιλ.)	Εισπράξεις (σε εκ. €)	Διανυκτερεύσεις (σε χιλ.)	Δαπάνη/Επίσκεψη (σε €)	Δαπάνη/Διανυκτέρευση (σε €)	Μέση Διάρκεια Παραμονής
Στερεά Ελλάδα	ΗΠΑ	50,2	16,4	257,7	327,5	63,8	5,1
	Γερμανία	42,2	14,1	272,6	334,9	51,8	6,5
	Γαλλία	37,4	18,0	172,8	480,6	104,0	4,6
	Ην. Βασίλειο	28,4	7,5	122,9	265,5	61,3	4,3
	Λοιπές	217,6	57,1	1.186,7	262,3	48,1	5,5
	Σύνολο	375,8	113,2	2.012,7	301,1	56,2	5,4
	% επί του συνόλου	1,2%	0,8%	1,0%			

Πηγή: Έρευνα Συνόρων της ΤΤΕ, Επεξεργασία INSETΕ Intelligence

Βασικά Μεγέθη Εισερχόμενου Τουρισμού της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας 2016							
Περιφέρεια	Χώρες Προέλευσης	Επισκέψεις (σε χιλ.)	Εισπράξεις (σε εκ. €)	Διανυκτερεύσεις (σε χιλ.)	Δαπάνη/Επίσκεψη (σε €)	Δαπάνη/Διανυκτέρευση (σε €)	Μέση Διάρκεια Παραμονής
Στερεά Ελλάδα	ΗΠΑ	57,3	10,5	134,9	183,2	77,8	2,4
	Γαλλία	52,3	14,7	268,0	281,1	54,9	5,1
	Ην. Βασίλειο	40,0	16,1	230,6	402,5	69,8	5,8
	Γερμανία	27,7	18,6	238,9	671,5	77,9	8,6
	Λοιπές	231,3	57,3	972,6	247,7	58,9	4,2
	Σύνολο	408,6	117,2	1.845,0	286,8	63,5	4,5
	% επί του συνόλου	1,4%	0,9%	1,0%			

Πηγή: Έρευνα Συνόρων της ΤΤΕ, Επεξεργασία INSETΕ Intelligence

Πίνακας 2: Βασικά στοιχεία τουρισμού 2016-2019

Παρατηρούμε ότι οι επισκέπτες της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας προέρχονταν ως εκ των πλείστων από τις ΗΠΑ, μετά την Γαλλία και τέλος από Γερμανία και Αγγλία.

Επίσης παρατηρείται ότι οι επισκέπτες από Αμερική αυξάνονται ραγδαία, ενώ σημαντική είναι και η αύξηση των επισκεπτών από την Γερμανία. Οι εισπράξεις το 2019 είναι ελαφρώς μειωμένες σε σχέση με το 2018, αλλά είναι διπλάσιες ως προς τις αντίστοιχες το 2017 και 2016.

Ως προς τα στοιχεία δαπάνης, η μέση δαπάνη ανά διανυκτέρευση παραμένει σταθερή την τελευταία 4ετία, όμως η δαπάνη ανά επίσκεψη είναι αισθητά μειωμένη ως προς την αντίστοιχη το 2017 και 2018, ενώ είναι ακόμα μικρότερη από το 2016.

Επίσης ενώ διαφαινόταν μια σταθερή αύξηση στην μέση διάρκεια παραμονής, το 2019 είχαμε μια μείωση της τάξης του 20%.

Ως προς την δαπάνη ανά διανυκτέρευση οι τουρίστες από τις ΗΠΑ ξόδεψαν το μεγαλύτερο ποσό, αλλά παρέμειναν στην περιφέρεια τις λιγότερες μέρες. Ενδεχομένως πρέπει να μελετηθεί αυτή η αγορά στόχος ώστε να επιμηκυνθεί η διάρκεια παραμονής στην Περιφέρεια.

Η απασχόληση στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας 2010 - 2019 (σε χιλ.)										
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης	13,1	14,3	15,0	13,1	11,9	14,1	15,2	17,7	14,8	17,1
Λοιποί κλάδοι	200,0	183,7	156,3	158,2	161,2	166,9	163,2	170,2	176,5	177,1
Σύνολο απασχόλησης	213,1	198,0	171,4	171,3	173,1	181,0	178,4	188,0	191,3	194,2
Σύνολο Χώρας	4.389,8	4.054,3	3.695,0	3.513,2	3.536,2	3.610,7	3.673,6	3.752,7	3.828,0	3.911,0
% Υπηρεσιών επί του συνόλου Περιφέρειας	6,2%	7,2%	8,8%	7,7%	6,9%	7,8%	8,5%	9,4%	7,7%	8,8%
% Λοιπών κλάδων επί του συνόλου Περιφέρειας	93,8%	92,8%	91,2%	92,3%	93,1%	92,2%	91,5%	90,6%	92,3%	91,2%

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

1) Η Έρευνα Εργατικού Δυναμικού είναι δειγματοληπτική και διεξάγεται.

2) Ως απασχολούμενοι ορίζονται τα άτομα ηλικίας 15 ετών και άνω, τα οποία την εβδομάδα αναφοράς είτε εργάστηκαν έστω και μια ώρα με σκοπό την αμοιβή ή το κέρδος, είτε εργάστηκαν στην οικογενειακή επιχείρηση, είτε δεν εργάστηκαν αλλά είχαν μια εργασία ή επιχείρηση από την οποία απουσίαζαν προσωρινά.

Πίνακας 3: Απασχόληση Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας 2010-2019

Παρατηρείται έντονη αύξηση της απασχόλησης εργατικού δυναμικού σε υπηρεσίες σχετιζόμενες με τουρισμό. Αυτό δείχνει ότι η βελτίωση του τουριστικού προϊόντος θα φέρει βελτίωση σε μια περιφέρεια που μαστιάζεται από ανεργία.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ							
Ξενοδοχειακό δυναμικό 2019							
Περιφερειακή Ενότητα		5*	4*	3*	2*	1*	Σύνολο
Βοιωτίας	Μονάδες	2	7	12	10	4	35
	Δωμάτια	47	297	232	224	54	854
	Κλίνες	94	579	434	411	104	1.622
Εύβοιας	Μονάδες	2	21	72	125	25	245
	Δωμάτια	215	1.686	3.180	3.153	499	8.733
	Κλίνες	430	3.360	6.090	6.002	950	16.832
Ευρυτανία	Μονάδες	3	2	24	9	2	40
	Δωμάτια	197	27	446	166	42	878
	Κλίνες	494	74	835	305	75	1.783
Φθιώτιδας	Μονάδες	1	5	11	78	26	121
	Δωμάτια	226	197	367	1.598	446	2.834
	Κλίνες	493	420	707	2.994	828	5.442
Φωκίδας	Μονάδες	0	12	38	27	5	82
	Δωμάτια	0	801	757	481	47	2.086
	Κλίνες	0	1.500	1.394	918	89	3.901
Σύνολο	Μονάδες	8	47	157	249	62	523
	Δωμάτια	685	3.008	4.982	5.622	1.088	15.385
	Κλίνες	1.511	5.933	9.460	10.630	2.046	29.580

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ							
Ξενοδοχειακό δυναμικό 2018							
Περιφερειακή Ενότητα		5*	4*	3*	2*	1*	Σύνολο
Βοιωτίας	Μονάδες	2	8	9	13	4	36
	Δωμάτια	42	322	184	259	54	861
	Κλίνες	94	629	334	480	104	1.641
Εύβοιας	Μονάδες	2	21	67	131	27	248
	Δωμάτια	215	1.686	3.019	3.306	545	8.771
	Κλίνες	430	3.360	5.777	6.269	1.031	16.867
Ευρυτανία	Μονάδες	3	2	24	9	2	40
	Δωμάτια	197	27	446	166	42	878
	Κλίνες	494	58	835	305	75	1.767
Φθιώτιδας	Μονάδες	1	5	11	78	26	121
	Δωμάτια	226	197	367	1.662	446	2.898
	Κλίνες	493	420	707	3.107	828	5.555
Φωκίδας	Μονάδες	0	12	36	27	7	82
	Δωμάτια	0	801	744	481	62	2.088
	Κλίνες	0	1.500	1.361	918	119	3.898
Σύνολο	Μονάδες	8	48	147	258	66	527
	Δωμάτια	680	3.033	4.760	5.874	1.149	15.496
	Κλίνες	1.511	5.967	9.014	11.079	2.157	29.728

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ							
Ξενοδοχειακό δυναμικό 2017							
Περιφερειακή Ενότητα		5*	4*	3*	2*	1*	Σύνολο
Βοιωτίας	Μονάδες	3	6	10	13	4	36
	Δωμάτια	69	243	227	259	54	852
	Κλίνες	151	465	420	480	104	1.620
Εύβοιας	Μονάδες	2	20	61	138	26	247
	Δωμάτια	208	1.535	2.821	3.472	524	8.560
	Κλίνες	416	3.062	5.408	6.581	988	16.455
Ευρυτανία	Μονάδες	3	2	22	11	2	40
	Δωμάτια	197	27	319	291	42	876
	Κλίνες	494	58	603	535	75	1.765
Φθιώτιδας	Μονάδες	1	5	11	77	27	121
	Δωμάτια	172	197	451	1.575	470	2.865
	Κλίνες	368	420	858	2.944	877	5.467
Φωκίδας	Μονάδες	0	12	33	28	7	80
	Δωμάτια	0	801	690	506	62	2.059
	Κλίνες	0	1.484	1.244	968	119	3.815
Σύνολο	Μονάδες	9	45	137	267	66	524
	Δωμάτια	646	2.803	4.508	6.103	1.152	15.212
	Κλίνες	1.429	5.489	8.533	11.508	2.163	29.122

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ							
Ξενοδοχειακό δυναμικό 2016							
Περιφερειακή Ενότητα		5*	4*	3*	2*	1*	Σύνολο
Βοιωτίας	Μονάδες	3	6	10	13	4	36
	Δωμάτια	69	243	227	259	54	852
	Κλίνες	151	465	420	480	104	1.620
Εύβοιας	Μονάδες	3	17	57	146	25	248
	Δωμάτια	228	1.707	2.226	3.796	520	8.477
	Κλίνες	459	3.315	4.308	7.196	980	16.258
Ευρυτανία	Μονάδες	3	2	19	13	2	39
	Δωμάτια	197	27	224	377	42	867
	Κλίνες	494	58	429	693	75	1.749
Φθιώτιδας	Μονάδες	1	5	10	78	28	122
	Δωμάτια	172	197	414	1.595	487	2.865
	Κλίνες	368	420	781	2.982	912	5.463
Φωκίδας	Μονάδες	0	12	33	28	7	80
	Δωμάτια	0	801	690	506	62	2.059
	Κλίνες	0	1.484	1.244	968	119	3.815

	Μονάδες	10	42	129	278	66	525
Σύνολο	Δωμάτια	666	2.975	3.781	6.533	1.165	15.120
	Κλίνες	1.472	5.742	7.182	12.319	2.190	28.905

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ							
Ξενοδοχειακό δυναμικό 2015							
Περιφερειακή Ενότητα		5*	4*	3*	2*	1*	Σύνολο
Βοιωτίας	Μονάδες	3	5	10	14	4	36
	Δωμάτια	69	222	227	278	52	848
	Κλίνες	151	418	420	524	98	1.611
Εύβοιας	Μονάδες	3	15	55	153	26	252
	Δωμάτια	228	1.661	2.056	4.049	536	8.530
	Κλίνες	459	3.222	4.000	7.658	1.013	16.352
Ευρυτανία	Μονάδες	3	2	18	14	2	39
	Δωμάτια	197	27	209	392	42	867
	Κλίνες	494	58	391	725	75	1.743
Φθιώτιδας	Μονάδες	1	4	9	81	28	123
	Δωμάτια	172	99	395	1.674	487	2.827
	Κλίνες	368	228	743	3.130	912	5.381
Φωκίδας	Μονάδες	0	12	33	29	8	82
	Δωμάτια	0	801	665	535	68	2.069
	Κλίνες	0	1.484	1.197	1.023	132	3.836
Σύνολο	Μονάδες	10	38	125	291	68	532
	Δωμάτια	666	2.810	3.552	6.928	1.185	15.141
	Κλίνες	1.472	5.410	6.751	13.060	2.230	28.923

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ							
Ξενοδοχειακό δυναμικό 2014							
Περιφερειακή Ενότητα		5*	4*	3*	2*	1*	Σύνολο
Βοιωτίας	Μονάδες	3	4	10	15	5	37
	Δωμάτια	69	168	256	311	67	871
	Κλίνες	151	320	474	589	128	1.662
Εύβοιας	Μονάδες	3	15	54	149	27	248
	Δωμάτια	228	1.660	2.193	3.963	548	8.592
	Κλίνες	459	3.209	4.248	7.491	1.037	16.444
Ευρυτανία	Μονάδες	3	2	18	15	2	40
	Δωμάτια	197	27	209	416	42	891
	Κλίνες	494	58	391	766	75	1.784
Φθιώτιδας	Μονάδες	1	4	9	87	30	131
	Δωμάτια	172	99	395	1.753	503	2.922
	Κλίνες	368	228	743	3.281	945	5.565

Φωκίδα	Μονάδες	0	11	34	29	8	82
	Δωμάτια	0	624	842	535	68	2.069
	Κλίνες	0	1.152	1.529	1.023	132	3.836
Σύνολο	Μονάδες	10	36	125	295	72	538
	Δωμάτια	666	2.578	3.895	6.978	1.228	15.345
	Κλίνες	1.472	4.967	7.385	13.150	2.317	29.291

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ							
Ξενοδοχειακό δυναμικό 2013							
Περιφερειακή Ενότητα		5*	4*	3*	2*	1*	Σύνολο
Βοιωτίας	Μονάδες	3	3	11	15	6	38
	Δωμάτια	69	150	259	311	77	866
	Κλίνες	151	285	483	589	144	1.652
Εύβοιας	Μονάδες	3	15	52	150	28	248
	Δωμάτια	228	1.646	2.136	4.013	556	8.579
	Κλίνες	459	3.176	4.132	7.587	1.052	16.406
Ευρυτανία	Μονάδες	3	2	17	15	2	39
	Δωμάτια	197	27	203	416	42	885
	Κλίνες	494	58	379	766	75	1.772
Φθιώτιδας	Μονάδες	1	4	9	89	35	138
	Δωμάτια	172	99	395	1.783	584	3.033
	Κλίνες	368	228	743	3.342	1.102	5.783
Φωκίδα	Μονάδες	0	13	32	29	7	81
	Δωμάτια	0	692	828	535	62	2.117
	Κλίνες	0	1.283	1.503	1.023	119	3.928
Σύνολο	Μονάδες	10	37	121	298	78	544
	Δωμάτια	666	2.614	3.821	7.058	1.321	15.480
	Κλίνες	1.472	5.030	7.240	13.307	2.492	29.541

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ							
Ξενοδοχειακό δυναμικό 2012							
Περιφερειακή Ενότητα		5*	4*	3*	2*	1*	Σύνολο
Βοιωτίας	Μονάδες	3	3	10	13	7	36
	Δωμάτια	69	150	254	297	86	856
	Κλίνες	151	285	473	561	157	1.627
Εύβοιας	Μονάδες	3	14	50	155	29	251
	Δωμάτια	228	1.615	2.236	4.124	570	8.773
	Κλίνες	459	3.120	4.313	7.803	1.081	16.776
Ευρυτανία	Μονάδες	3	1	16	14	2	36
	Δωμάτια	197	20	181	387	42	827
	Κλίνες	494	44	335	711	75	1.659
Φθιώτιδας	Μονάδες	1	4	9	92	39	145

	Δωμάτια	172	99	425	1.864	639	3.199
	Κλίνες	368	228	801	3.486	1.199	6.082
Φωκίδα	Μονάδες	0	13	32	30	10	85
	Δωμάτια	0	691	835	550	90	2.166
	Κλίνες	0	1.283	1.520	1.047	179	4.029
Σύνολο	Μονάδες	10	35	117	304	87	553
	Δωμάτια	666	2.575	3.931	7.222	1.427	15.821
	Κλίνες	1.472	4.960	7.442	13.608	2.691	30.173

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ							
Ξενοδοχειακό δυναμικό 2011							
Περιφερειακή Ενότητα		5*	4*	3*	2*	1*	Σύνολο
Βοιωτίας	Μονάδες	3	3	10	13	7	36
	Δωμάτια	69	150	254	297	86	856
	Κλίνες	151	285	473	561	157	1.627
Εύβοιας	Μονάδες	3	14	50	156	29	252
	Δωμάτια	228	1.605	2.236	4.135	570	8.774
	Κλίνες	459	3.120	4.313	7.827	1.081	16.800
Ευρυτανία	Μονάδες	3	1	14	14	2	34
	Δωμάτια	197	20	164	387	42	810
	Κλίνες	494	44	305	711	75	1.629
Φθιώτιδας	Μονάδες	1	5	9	92	39	146
	Δωμάτια	172	295	425	1.864	639	3.395
	Κλίνες	368	600	801	3.486	1.200	6.455
Φωκίδα	Μονάδες	0	13	32	30	10	85
	Δωμάτια	0	691	835	550	90	2.166
	Κλίνες	0	1.283	1.520	1.047	179	4.029
Σύνολο	Μονάδες	10	36	115	305	87	553
	Δωμάτια	666	2.761	3.914	7.233	1.427	16.001
	Κλίνες	1.472	5.332	7.412	13.632	2.692	30.540

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ							
Ξενοδοχειακό δυναμικό 2010							
Περιφερειακή Ενότητα		5*	4*	3*	2*	1*	Σύνολο
Βοιωτίας	Μονάδες	3	2	11	12	7	35
	Δωμάτια	69	49	315	280	86	799
	Κλίνες	151	88	589	531	157	1.516
Εύβοιας	Μονάδες	3	13	48	158	29	251
	Δωμάτια	228	1.594	2.206	4.254	570	8.852
	Κλίνες	459	3.097	4.257	8.064	1.081	16.958
Ευρυτανία	Μονάδες	3	3	15	16	1	38
	Δωμάτια	197	31	165	444	5	842

	Κλίνες	494	69	312	811	10	1.696
Φθιώτιδας	Μονάδες	1	6	9	93	43	152
	Δωμάτια	172	393	425	1.872	691	3.553
	Κλίνες	368	792	801	3.501	1.294	6.756
Φωκίδας	Μονάδες	0	13	30	31	10	84
	Δωμάτια	0	691	807	549	90	2.137
	Κλίνες	0	1.283	1.467	1.046	179	3.975
Σύνολο	Μονάδες	9	18	74	186	37	324
	Δωμάτια	666	2.758	3.918	7.399	1.442	10.493
	Κλίνες	1.104	3.254	5.158	9.406	1.248	20.170

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Πίνακας 4: Ξενοδοχειακό δυναμικό Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας 2010-2019

Στον παραπάνω πίνακα φαίνεται η διαχρονικότητα του ξενοδοχειακού δυναμικού της περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας και επιμέρους ανά περιφερειακή ενότητα.

Φαίνεται μια απόλυτη σταθερότητα στις υποδομές αυτές, γεγονός που συνάδει με την χαμηλή πληρότητα που έχουν, οπότε δεν χρειάζονται καινούριες υποδομές, αφού δεν υπάρχει κορεσμός στις ήδη υπάρχουσες, ούτε κάποια δραματική αλλαγή στην ποσότητα τουριστών.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ						
Ενοικιαζόμενα δωμάτια 2019						
Ενότητα		4Κ	3Κ	2Κ	1Κ	Σύνολο
Εύβοιας	Μονάδες	15	297	384	162	858
	Δωμάτια	122	2.502	2.661	881	6.166
	Κλίνες	298	5.429	5.772	1.894	13.393
Φθιώτιδας	Μονάδες	8	33	33	64	138
	Δωμάτια	62	270	242	333	907
	Κλίνες	124	635	515	673	1.947
Φωκίδας	Μονάδες	9	49	42	3	103
	Δωμάτια	71	329	254	13	667
	Κλίνες	159	736	577	29	1.501
Ευρυτανίας	Μονάδες	8	42	54	7	111
	Δωμάτια	42	282	250	26	600
	Κλίνες	88	593	548	64	1.293
Βοιωτίας	Μονάδες	9	26	19	2	56
	Δωμάτια	49	184	87	18	338
	Κλίνες	157	411	209	30	807
Σύνολο	Μονάδες	49	447	532	238	1.266
	Δωμάτια	346	3.567	3.494	1.271	8.678
	Κλίνες	826	7.804	7.621	2.690	18.941

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ						
Ενοικιαζόμενα δωμάτια 2018						
Ενότητα		4K	3K	2K	1K	Σύνολο
Εύβοιας	Μονάδες	15	299	387	165	866
	Δωμάτια	122	2.514	2.683	901	6.220
	Κλίνες	298	5.448	5.816	1.934	13.496
Φθιώτιδας	Μονάδες	8	34	33	64	139
	Δωμάτια	62	278	242	333	915
	Κλίνες	124	654	515	673	1.966
Φωκίδας	Μονάδες	9	49	42	3	103
	Δωμάτια	71	329	254	13	667
	Κλίνες	159	736	577	29	1.501
Ευρυτανίας	Μονάδες	8	42	54	7	111
	Δωμάτια	42	282	250	26	600
	Κλίνες	88	593	548	64	1.293
Βοιωτίας	Μονάδες	9	26	19	2	56
	Δωμάτια	49	184	87	18	338
	Κλίνες	157	411	209	30	807
Σύνολο	Μονάδες	49	450	535	241	1.275
	Δωμάτια	346	3.587	3.516	1.291	8.740
	Κλίνες	826	7.842	7.665	2.730	19.063

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ						
Ενοικιαζόμενα δωμάτια 2017						
Ενότητα		4K	3K	2K	1K	Σύνολο
Βοιωτίας	Μονάδες	9	26	19	2	56
	Δωμάτια	49	184	87	18	338
	Κλίνες	157	411	209	30	807
Έυβοιας	Μονάδες	15	300	388	167	870
	Δωμάτια	122	2.521	2.689	917	6.249
	Κλίνες	298	5.462	5.829	1.966	13.555
Ευρυτανίας	Μονάδες	8	42	53	6	109
	Δωμάτια	43	282	247	25	597
	Κλίνες	91	593	539	56	1.279
Φθιώτιδας	Μονάδες	8	34	33	64	139
	Δωμάτια	62	278	242	333	915
	Κλίνες	124	654	515	673	1.966
Φωκίδας	Μονάδες	9	49	42	3	103
	Δωμάτια	71	329	254	13	667
	Κλίνες	159	736	577	29	1.501
Σύνολο	Μονάδες	49	451	535	242	1.277

Δωμάτια	347	3.594	3.519	1.306	8.766
Κλίνες	829	7.856	7.669	2.754	19.108

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Πίνακας 5: Ενοικιαζόμενα δωμάτια 2014-2019

Ίδια εικόνα με τις ξενοδοχειακές υποδομές παρατηρούμε και στα ενοικιαζόμενα δωμάτια την τελευταία ζετία. Οι υποδομές παραμένουν στατικές και ως προς το πλήθος και ως προς την ποιότητα προσφερόμενων υπηρεσιών.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ: στοιχεία αφίξεων, διανυκτερεύσεων και πληρότητας σε ξενοδοχειακά καταλύματα, 2010-2018										
Περιφερειακές Ενότητες	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Βοιωτία	Αφίξεις αλλοδαπών	12.737	15.630	10.883	14.363	21.386	7.239	18.794	23.595	28.900
	Αφίξεις ημεδαπών	35.759	33.378	28.737	39.027	31.845	28.150	34.485	37.135	39.309
	Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών	23.891	24.917	16.068	21.271	30.429	18.666	27.409	29.835	37.878
	Διανυκτερεύσεις ημεδαπών	71.565	68.756	59.405	73.581	60.752	59.239	68.454	77.853	77.259
	Πληρότητα	26,5%	23,3%	18,5%	23,3%	22,4%	19,3%	24,3%	27,2%	28,9%
Εύβοιας	Αφίξεις αλλοδαπών	44.974	48.812	38.883	32.482	35.308	44.818	69.426	76.936	77.348
	Αφίξεις ημεδαπών	174.383	153.901	124.839	139.196	137.981	143.446	152.411	160.341	136.409
	Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών	343.286	354.566	281.444	203.716	272.784	283.035	450.561	503.122	516.460
	Διανυκτερεύσεις ημεδαπών	591.967	486.679	366.724	410.598	415.601	404.938	434.993	473.714	443.693
	Πληρότητα	36,0%	31,4%	23,9%	22,4%	22,6%	24,1%	28,8%	30,7%	31,4%
Ευρυτανίας	Αφίξεις αλλοδαπών	793	1.399	1.704	1.217	1.209	1.404	1.376	1.083	1.089
	Αφίξεις ημεδαπών	43.267	37.182	29.933	34.897	35.166	33.617	36.237	34.514	31.997
	Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών	1.509	3.528	3.989	3.737	3.747	3.823	3.326	2.338	1.663
	Διανυκτερεύσεις ημεδαπών	105.334	81.877	70.102	78.716	77.916	73.351	78.065	86.147	77.000
	Πληρότητα	24,6%	19,6%	16,8%	18,3%	17,9%	16,7%	16,8%	18,3%	16,5%
Φθιώτιδος	Αφίξεις αλλοδαπών	9.248	9.555	7.927	9.520	11.590	13.293	12.439	16.758	19.170
	Αφίξεις ημεδαπών	100.152	95.900	78.812	78.285	74.319	85.955	85.667	79.641	70.749
	Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών	20.298	23.355	19.980	28.474	34.026	33.417	37.939	61.192	65.301
	Διανυκτερεύσεις ημεδαπών	224.270	210.338	172.735	175.965	162.776	180.571	183.147	169.252	148.989
	Πληρότητα	21,8%	20,4%	16,6%	17,3%	16,5%	17,9%	18,6%	18,9%	20,4%
Φωκίδος	Αφίξεις αλλοδαπών	98.473	96.787	59.968	73.741	97.609	119.903	87.809	125.745	160.898
	Αφίξεις ημεδαπών	55.019	44.855	37.515	34.754	34.589	35.775	42.587	42.908	43.860
	Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών	110.353	107.094	82.903	118.961	166.994	216.384	159.485	224.598	265.872
	Διανυκτερεύσεις ημεδαπών	110.857	82.797	68.999	65.283	67.196	69.310	91.935	89.616	94.045
	Πληρότητα	28,0%	23,8%	18,8%	22,8%	29,0%	32,3%	29,1%	36,1%	41,3%
Σύνολο	Αφίξεις αλλοδαπών	166.225	172.183	119.365	131.323	167.102	186.657	189.844	244.117	287.405
	Αφίξεις ημεδαπών	408.580	365.216	299.836	326.159	313.900	326.943	351.387	354.539	322.324
	Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών	499.337	513.460	404.384	376.159	507.980	555.325	678.720	821.085	887.174
	Διανυκτερεύσεις ημεδαπών	1.103.993	930.447	737.965	804.143	784.241	787.409	856.594	896.582	840.986
	Πληρότητα	30,2%	26,5%	20,7%	21,1%	21,9%	23,2%	25,6%	27,9%	29,5%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence, Τα στοιχεία προκύπτουν από μέρος των συνολικά διαθέσιμων κλινών - δεν γίνεται εκτίμηση και προβολή των αποτελεσμάτων στο 100% των μονάδων αναφοράς λόγω έλλειψης της πληροφορίας των μηνών λειτουργίας του κάθε καταλύματος μέσα στο έτος.

Πίνακας 6: Στοιχεία αφίξεων, διανυκτερεύσεων και πληρότητας σε ξενοδοχεία Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, 2010-2018

Στον παραπάνω πίνακα, φαίνεται ότι για τον νομό Φωκίδας υπάρχει μια ραγδαία

αύξηση ως προς τις αφίξεις των αλλοδαπών καθώς και στις διανυκτερεύσεις τους. Φαίνεται επίσης μια διαρκής (αλλά μικρή) αύξηση στις αφίξεις ημεδαπών καθώς και στις διανυκτερεύσεις τους.

Επίσης φαίνεται ότι το 2017 και 2018 έσπασε το πλατώ του 30% πληρότητας σε ξενοδοχεία, ενώ το 2019 η πληρότητα ανήλθε στο 41,3%.

Η διαρκής βελτίωση δείχνει ότι υπάρχει ζήτηση από το εξωτερικό για τουρισμό στον νομό Φωκίδας, αλλά ακόμα τα επίπεδα πληρότητας στα ξενοδοχεία είναι αρκετά χαμηλά για να ωθήσουν στην δημιουργία νέων υποδομών.

Σε επίπεδα περιφέρειας διακρίνεται μια ανοδική τάση στις αφίξεις αλλοδαπών. Επίσης διακρίνεται ότι η Φωκίδα δέχεται πολύ περισσότερους επισκέπτες από τις υπόλοιπες περιφερειακές ενότητες της περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, γεγονός που δείχνει ότι πρέπει να δοθεί έμφαση στην αύξηση του τουρισμού της Φωκίδας σε επίπεδο περιφέρειας (βελτίωση προφίλ, υποδομών, μείγματος μάρκετινγκ).

Κίνηση Κρουαζιερόπλοιων στο λιμάνι της Ιτέας							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Κρουαζιερόπλοια	88	50	83	92	74	35	45
% μεταβολή		-43,2%	66,0%	10,8%	-19,6%	-52,7%	28,6%
Επιβάτες	8.141	8.309	17.851	14.848	14.423	3.628	5.168
% μεταβολή		2,1%	114,8%	-16,8%	-2,9%	-74,8%	42,4%

Πηγή: Ένωση Λιμένων Ελλάδος - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Πίνακας 7: Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στο λιμάνι Ιτέας 2013-2019

Η Ιτέα διαθέτει τον λιμένα που μπορούν να προσεράξουν τα κρουαζιερόπλοια στην περιφερειακή ενότητα Φωκίδας. Φαίνεται μια απίστευτη μείωση τόσο σε επίπεδο επισκεπτών όσο και σε απόλυτο αριθμό κρουαζιερόπλοιων που έφτασαν, δείχνοντας ότι υπάρχει κρίση σε αυτό τον τρόπο άφιξης επισκεπτών. Το μείγμα μάρκετινγκ πρέπει να βρει από την διετία 2015 και 2016 τι έχει αλλάξει μέχρι σήμερα και έχουμε μόλις το 1/3 των επιβατών σε κρουαζιερόπλοια.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ: Επισκέπτες σε Μουσεία / Αρχαιολογικούς χώρους 2010-2019											
Περιφερειακές Ενότητες		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Βοιωτίας	Μουσεία	14.152	16.282	14.972	23.162	31.358	45.438	68.569	89.193	93.045	87.773
	Αρχαιολογικοί χώροι	1.558	523	1.134	2.761	1.862	2.609	2.441	3.287	2.641	3.013
Εύβοιας	Μουσεία	8.905	9.380	13.473	12.951	12.454	14.579	19.763	16.356	18.312	16.603
	Αρχαιολογικοί χώροι	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ευρυτανίας	Μουσεία	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Αρχαιολογικοί χώροι	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Φθιώτιδας	Μουσεία	2.012	4.107	9.803	10.105	10.829	10.359	7.932	8.395	9.515	8.132
	Αρχαιολογικοί χώροι	0	0	464	1.245	1.311	1.812	1.176	2.764	1.284	710
Φωκίδας	Μουσεία	97.907	119.411	124.966	146.886	191.755	206.592	167.223	213.081	251.589	278.001
	Αρχαιολογικοί χώροι	162.730	186.880	213.509	227.079	293.944	319.754	290.705	345.804	405.947	405.348
Σύνολο	Μουσεία	122.976	149.180	163.214	193.104	246.396	276.968	263.487	327.025	372.461	390.509
	Αρχαιολογικοί χώροι	164.288	187.403	215.107	231.085	297.117	324.175	294.322	351.855	409.872	409.071

Πίνακας 8: Επισκέπτες σε μουσεία / Αρχαιολογικούς χώρους 2010-2019

Στον παραπάνω πίνακα φαίνεται η διαρκής αύξηση που παρατηρείται τόσο στους επισκέπτες στα μουσεία όσο και στους αρχαιολογικούς χώρους.

Επίσης φαίνεται η στατικότητα που υπάρχει σε επισκέψεις τόσο σε μουσεία όσο και σε αρχαιολογικούς χώρους στις υπόλοιπες περιφερειακές ενότητες.

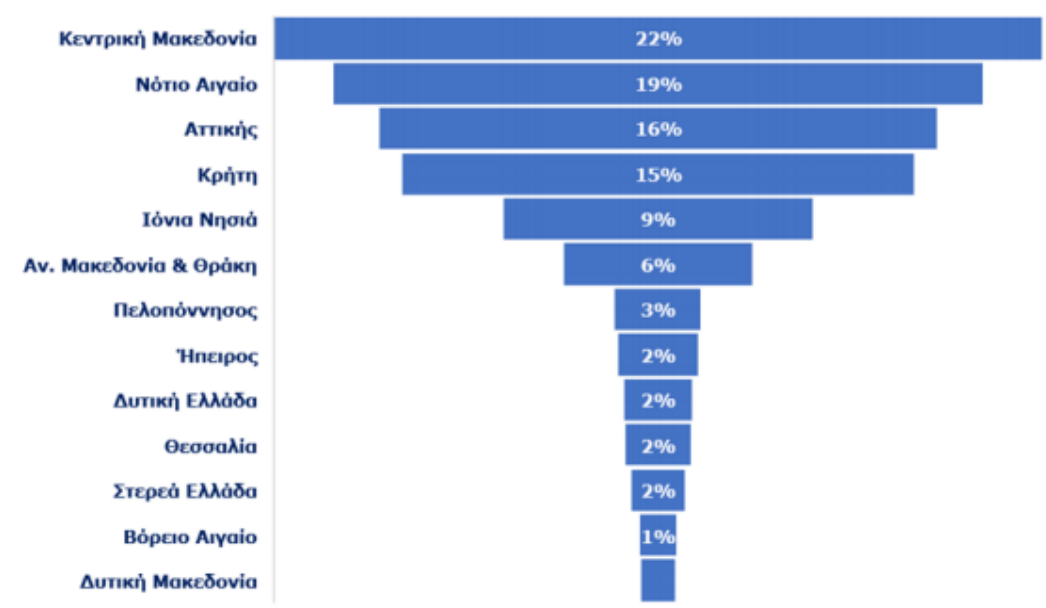
Επισκέψεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε χιλ.), 2016 - 2018				
Περιφέρεια	2016	2017	2018	%Δ 2016 - 2018
Κεντρική Μακεδονία	6.395	7.262	7.830	22%
Νότιο Αιγαίο	5.227	5.841	6.629	27%
Αττικής	4.543	5.137	5.681	25%
Κρήτη	4.537	4.806	5.228	15%
Ιόνια Νησιά	2.457	2.966	3.162	29%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	1.363	1.349	1.930	42%
Πελοπόννησος	843	727	886	5%
Ήπειρος	717	713	823	15%
Δυτική Ελλάδα	513	563	699	36%
Θεσσαλία	714	694	675	-6%
Στερεά Ελλάδα	409	376	549	34%
Βόρειο Αιγαίο	328	364	389	19%
Δυτική Μακεδονία	330	222	349	6%
Ελλάδα	28.376	31.021	34.831	23%

Πηγή: ΤΥΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Πίνακας 9: Επισκέψεις σε χιλιάδες ανά περιφέρεια 2016-2018

Στον παραπάνω πίνακα φαίνεται ότι υπάρχει μια δυναμική αύξησης των επισκέψεων στην περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (αύξηση 34% μεταξύ 2016 και 2018), όντας από τις περιφέρειες με την μεγαλύτερη αύξηση επισκεπτών.

Ποσοστιαία κατανομή των επισκέψεων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018

Γράφημα 5: Ποσοστιαία κατανομή επισκεπτών ανά περιφέρεια, 2018

Όπως φαίνεται από το παραπάνω γράφημα, μόλις το 2% των επισκεπτών της Ελλάδας κατευθύνθηκαν στην Στερεά Ελλάδα. Παρότι υπήρξε αύξηση της επισκεψιμότητας, η Στερεά Ελλάδα φαίνεται να ανήκει στο ίδιο γκουπ με το Βόρειο Αιγαίο, την Θεσσαλία, την Δυτική Ελλάδα, την Ήπειρο και την Πελοπόννησο.

Στο μείγμα μάρκετινγκ, θα πρέπει να μελετηθεί η στρατηγική και οι υποδομές που έχουν οι πιο πάνω περιφέρειες ώστε να βελτιωθεί η επισκεψιμότητα στην περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.

Κατανομή επισκέψεων στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας ανά αγορά (σε χιλ.), 2016 - 2018				
Χώρες Προέλευσης	2016	2017	2018	%Δ 2016 - 2018
ΗΠΑ	57	50	62	8%
Γαλλία	52	37	56	7%
Γερμανία	28	42	49	75%
Ην. Βασίλειο	40	28	44	11%
Λοιπές	231	218	338	46%
Σύνολο	409	376	549	34%

Πηγή: T+E - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Πίνακας 10: Κατανομή επισκεπτών στην Στερεά Ελλάδα, 2016-2018

Όπως φαίνεται από τον παραπάνω πίνακα, μεγάλη αύξηση παρατηρείται στους Γερμανούς επισκέπτες και στους Άγγλους, ενώ σταθερά πρώτοι είναι οι επισκέπτες από τις ΗΠΑ. Χαρακτηριστικό είναι ότι υπάρχει αύξηση σε όλες τις χώρες στον πίνακα, οπότε ίσως η αύξηση των χαρούμενων επισκεπτών να φέρει προώθηση του τουρισμού στην περιφέρεια.

Διανυκτερεύσεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε χιλ.), 2016 - 2018				
Περιφέρεια	2016	2017	2018	%Δ 2016 - 2018
Νότιο Αιγαίο	39.996	46.210	51.084	28%
Κεντρική Μακεδονία	36.330	40.782	44.690	23%
Κρήτη	39.378	40.271	43.819	11%
Αττικής	24.769	29.437	31.386	27%
Ιόνια Νησιά	21.493	24.944	24.762	15%
Πελοπόννησος	5.760	5.214	6.614	15%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	5.414	5.421	6.467	19%
Θεσσαλία	5.121	5.027	4.217	-18%
Ήπειρος	3.622	3.643	3.362	-7%
Δυτική Ελλάδα	2.742	2.819	3.184	16%
Βόρειο Αιγαίο	2.458	3.217	3.113	27%
Στερεά Ελλάδα	1.845	2.013	2.998	63%
Δυτική Μακεδονία	1.475	859	1.316	-11%
Ελλάδα	190.402	209.855	227.012	19%

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Πίνακας 11: Διανυκτερεύσεις ανά Περιφέρεια, 2016-2018

Στο πλήθος διανυκτερεύσεων στην Στερεά Ελλάδα παρουσιάζεται η μεγαλύτερη αύξηση στην τριετία 2016-2018 πανελληνίως, ενώ ο απόλυτος αριθμός διανυκτερεύσεων κατατάσσουν την περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας στο ίδιο γκρουπ που ήταν και πιο πριν με το αριθμό των επισκέψεων.

Κατανομή διανυκτερεύσεων στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας ανά αγορά (σε χιλ.), 2016 - 2018				
Χώρες Προέλευσης	2016	2017	2018	%Δ 2016 - 2018
Γερμανία	239	273	375	57%
Ην. Βασίλειο	231	123	296	28%
Γαλλία	268	173	292	9%
ΗΠΑ	135	258	255	89%
Λοιπές	973	1.187	1.780	83%
Σύνολο	1.845	2.013	2.998	63%

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Πίνακας 12: Κατανομή διανυκτερεύσεων ανά Περιφέρεια, 2016-2018

Ως προς τις διανυκτερεύσεις στην περιφέρεια Στερεάς, φαίνεται ότι οι Γερμανοί μένουν περισσότερες μέρες, ενώ οι διανυκτερεύσεις επισκεπτών από τις ΗΠΑ σχεδόν διπλασιάστηκαν την τριετία 2016-2018.

Εισπράξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε εκατ. €), 2016 - 2018				
Περιφέρεια	2016	2017	2018	%Δ 2016 - 2018
Νότιο Αιγαίο	3.136	3.653	4.414	41%
Κρήτη	3.095	3.260	3.134	1%
Αττικής	1.734	2.083	2.279	31%
Κεντρική Μακεδονία	1.688	1.852	2.275	35%
Ιόνια Νησιά	1.504	1.775	1.691	12%
Πελοπόννησος	324	307	415	28%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	288	282	322	12%
Θεσσαλία	301	290	270	-10%
Ήπειρος	218	216	222	2%
Δυτική Ελλάδα	146	159	212	46%
Στερεά Ελλάδα	117	113	194	65%
Βόρειο Αιγαίο	131	167	164	26%
Δυτική Μακεδονία	68	45	61	-11%
Ελλάδα	12.749	14.202	15.653	23%

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Πίνακας 13: Εισπράξεις ανά Περιφέρεια, 2016-2018

Από το σύνολο των εισπράξεων, η περιφέρεια Στερεάς παραμένει στο ίδιο γκουπ, έχοντας όμως την μεγαλύτερη αύξηση πανελληνίως (65%). Η άνοδος των εισπράξεων

μπορεί να συνδυαστεί και με την αύξηση των υπαλλήλων σε επαγγέλματα σχετικά με τον τουρισμό.

Κατανομή εισπράξεων στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας ανά αγορά (σε εκατ. €), 2016 - 2018				
Χώρες Προέλευσης	2016	2017	2018	%Δ 2016 - 2018
Γερμανία	19	14	19	2%
ΗΠΑ	11	16	18	74%
Ην. Βασίλειο	16	8	18	13%
Γαλλία	15	18	16	6%
Λοιπές	57	57	123	114%
Σύνολο	117	113	194	65%

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Πίνακας 14: Κατανομή εισπράξεων ανά Περιφέρεια, 2016-2018

Η αύξηση των εισπράξεων διακαίολογείται από την αύξηση των εισπράξεων από επισκέπτες από τις ΗΠΑ (αύξηση εισπράξεων κατά 74%), ενώ διαφαίνεται μια γενικότερη αύξηση τόσο των επισκεπτών εκτός των κυρίως 4 μεγάλων επισκεπτών, που έχουν διπλασιάσει το ποσό που εισπράχτηκε.

Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε €), 2016 - 2018				
Περιφέρεια	2016	2017	2018	%Δ 2016 - 2018
Νότιο Αιγαίο	600	626	666	11%
Κρήτη	682	678	599	-12%
Ιόνια Νησιά	612	598	535	-13%
Πελοπόννησος	384	423	469	22%
Βόρειο Αιγαίο	399	458	422	6%
Αττικής	382	406	401	5%
Θεσσαλία	422	418	401	-5%
Στερεά Ελλάδα	287	301	353	23%
Δυτική Ελλάδα	283	282	303	7%
Κεντρική Μακεδονία	264	255	291	10%
Ήπειρος	304	303	270	-11%
Δυτική Μακεδονία	205	203	174	-15%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	212	209	167	-21%
Ελλάδα	449	458	449	0%

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Πίνακας 15: Μέση δαπάνη ανά επισκέπτη ανά Περιφέρεια, 2016-2018

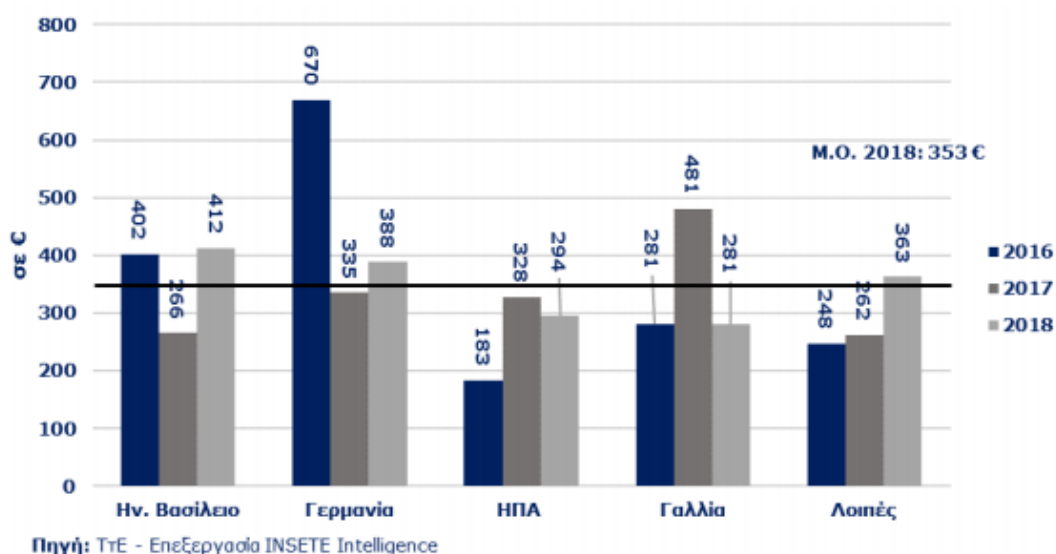
Η μέση δαπάνη ανά επισκέπτη για την Στερεά Ελλάδα παρουσιάζει αύξηση κατά 23% την τριετία 2016-2018, φέρνοντας την στην μέση της λίστας.

Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας ανά χώρα προέλευσης (σε €), 2016 - 2018				
Χώρες Προέλευσης	2016	2017	2018	%Δ 2016 - 2018
Ην. Βασίλειο	402	266	412	3%
Γερμανία	670	335	388	-42%
ΗΠΑ	183	328	294	61%
Γαλλία	281	481	281	0%
Λοιπές	248	262	363	47%
Περιφέρεια	287	301	353	23%

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Πίνακας 16: Κατανομή μέσης δαπάνης ανά επισκέπτη ανά Περιφέρεια, 2016-2018

Η μέση δαπάνη ανά επισκέπτη διαφορετικής χώρας, μας δείχνει ότι οι Γερμανοί τουρίστες μείωσαν την μέση δαπάνη τους κατά 42%, εν αντιθέσει με τους αντίστοιχους Αμερικανούς που αύξησαν την μέση δαπάνη τους κατά 61%.

Γράφημα 6: Κατανομή μέσης δαπάνης ανά επισκέπτη ανά Περιφέρεια, 2016-2018

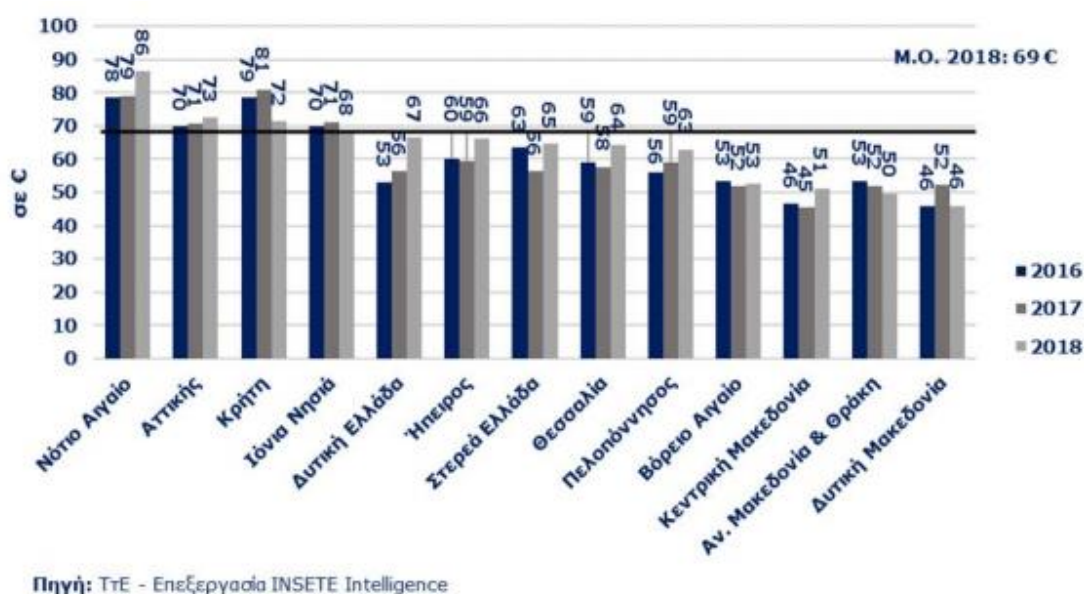
Το παραπάνω ραβδόγραμμα παρουσιάζει τα δεδομένα του παραπάνω πίνακα, δείχνοντας την ροπή των δεδομένων. Όπως φαίνεται είναι σημαντικό να μελετηθούν οι αυξομειώσεις τόσο των Γάλλων και των Γερμανών ως προς την μέση δαπάνη τους.

Μέση Ημερήσια Δαπάνη στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε €), 2016 - 2018				
Περιφέρεια	2016	2017	2018	%Δ 2016 - 2018
Νότιο Αιγαίο	78	79	86	10%
Αττικής	70	71	73	4%
Κρήτη	79	81	72	-9%
Ιόνια Νησιά	70	71	68	-2%
Δυτική Ελλάδα	53	56	67	25%
Ήπειρος	60	59	66	10%
Στερεά Ελλάδα	63	56	65	2%
Θεσσαλία	59	58	64	9%
Πελοπόννησος	56	59	63	12%
Βόρειο Αιγαίο	53	52	53	-1%
Κεντρική Μακεδονία	46	45	51	10%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	53	52	50	-7%
Δυτική Μακεδονία	46	52	46	0%
Ελλάδα	67	68	69	3%

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Πίνακας 17: Μέση Ημερήσια δαπάνη ανά επισκέπτη ανά Περιφέρεια, 2016-2018

Όπως φαίνεται από τον παραπάνω πίνακα, η μέση ημερήσια δαπάνη στην Στερεά Ελλάδα είναι σταθερή, όπως και στις περισσότερες περιφέρειες. Επίσης, φαίνεται ότι εκτός της Δυτικής Μακεδονίας – Κεντρικής Μακεδονίας – Ανατολικής Μακεδονίας και του Βόρειου Αιγαίου που έχουν μικρότερη μέση ημερήσια δαπάνη, όπως και στο Νότιο Αιγαίο που η μέση ημερήσια δαπάνη είναι αισθητά μεγαλύτερη, οι υπόλοιπες περιφέρειες έχουν παρόμοια μέση ημερήσια δαπάνη.

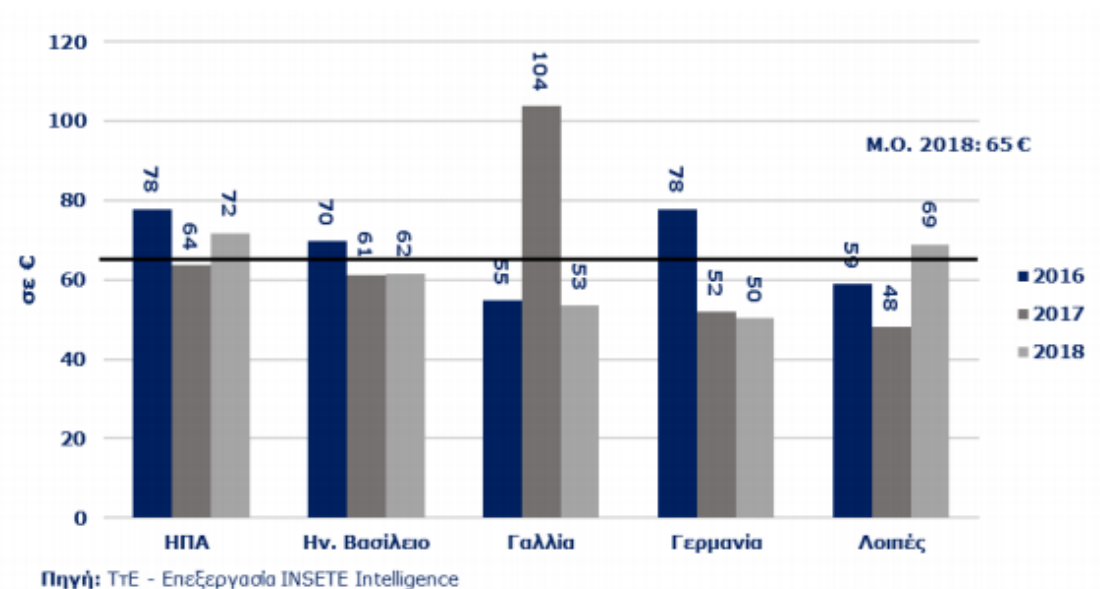
Γράφημα 7: Μέση Ημερήσια δαπάνη ανά επισκέπτη ανά Περιφέρεια, 2016-2018

Ο παραπάνω ισχυρισμός επιβεβαιώνεται από το παραπάνω ραβδόγραμμα.

Μέση Ημερήσια Δαπάνη στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας ανά χώρα προέλευσης (σε €), 2016 - 2018				
Χώρες Προέλευσης	2016	2017	2018	%Δ 2016 - 2018
ΗΠΑ	78	64	72	-8%
Ην. Βασίλειο	70	61	62	-12%
Γαλλία	55	104	53	-3%
Γερμανία	78	52	50	-35%
Λοιπές	59	48	69	17%
Περιφέρεια	63	56	65	2%

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Πίνακας 18: Κατανομή Μέσης Ημερήσιας δαπάνη ανά επισκέπτη ανά Περιφέρεια, 2016-2018

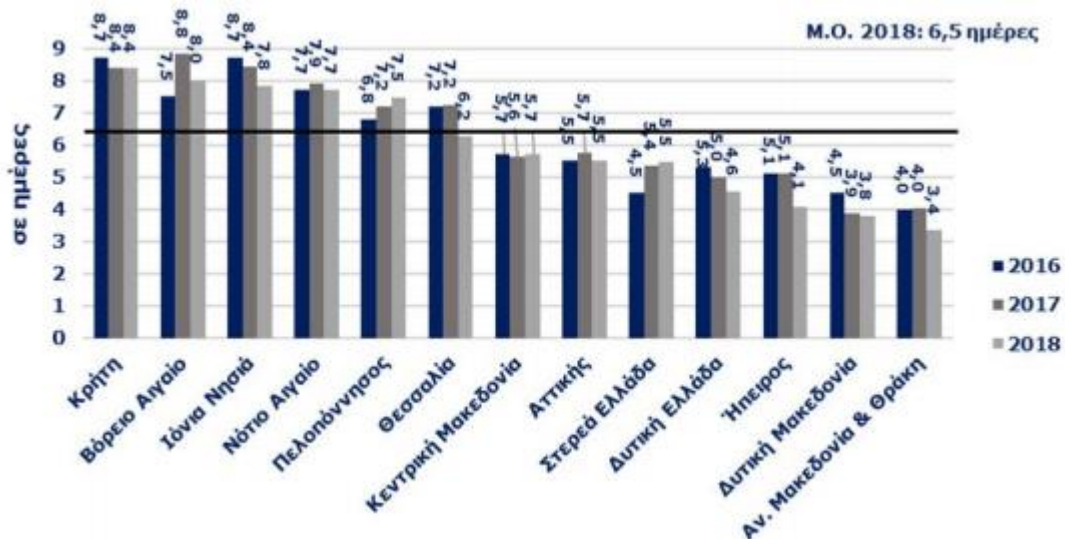
Γράφημα 8: Κατανομή Μέσης Ημερήσιας δαπάνη ανά επισκέπτη ανά Περιφέρεια, 2016-2018

Ο παραπάνω πίνακας με το αντίστοιχο ραβδόγραμμα, δείχνουν ότι οι επισκέπτες της περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας που προέρχονται από ΗΠΑ έχουν σταθερά τη μεγαλύτερη μέση ημερήσια δαπάνη, έχοντας και τις μικρότερες διακυμάνσεις σε σχέση με τους επισκέπτες από τις υπόλοιπες χώρες.

Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Περιφέρεια (σε ημέρες), 2016 - 2018				
Περιφέρεια	2016	2017	2018	%Δ 2016 - 2018
Κρήτη	8,7	8,4	8,4	-4%
Βόρειο Αιγαίο	7,5	8,8	8,0	7%
Ιόνια Νησιά	8,7	8,4	7,8	-10%
Νότιο Αιγαίο	7,7	7,9	7,7	0%
Πελοπόννησος	6,8	7,2	7,5	10%
Θεσσαλία	7,2	7,2	6,2	-13%
Κεντρική Μακεδονία	5,7	5,6	5,7	0%
Αττικής	5,5	5,7	5,5	0%
Στερεά Ελλάδα	4,5	5,4	5,5	21%
Δυτική Ελλάδα	5,3	5,0	4,6	-14%
Ήπειρος	5,1	5,1	4,1	-20%
Δυτική Μακεδονία	4,5	3,9	3,8	-16%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	4,0	4,0	3,4	-16%
Ελλάδα	6,7	6,8	6,5	-3%

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Πίνακας 19: Μέση διάρκεια παραμονής ανά Περιφέρεια, 2016-2018

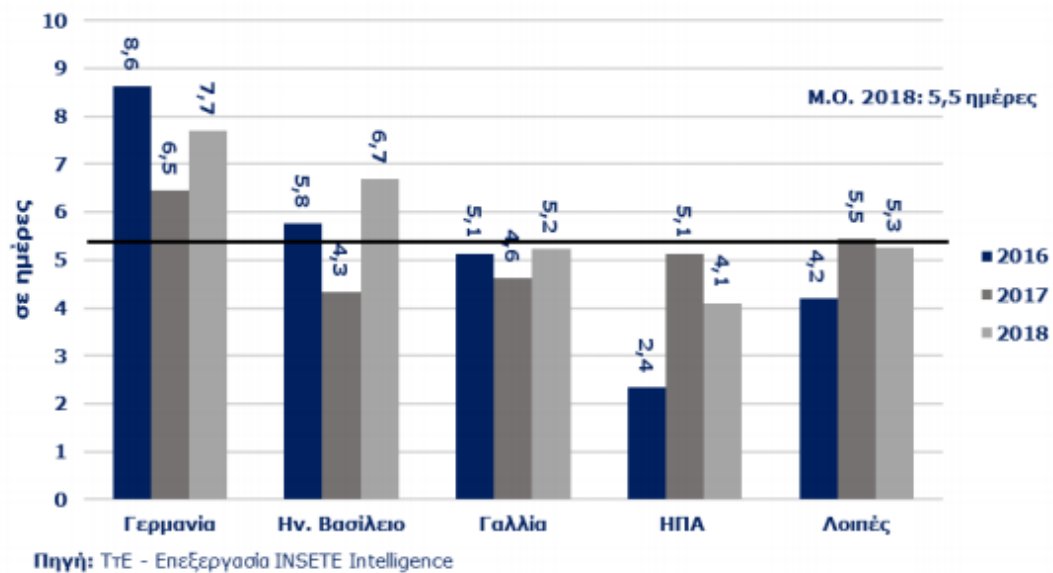
Γράφημα 9: Μέση διάρκεια παραμονής ανά Περιφέρεια, 2016-2018

Όπως φαίνεται από τον πίνακα και το αντίστοιχο ραβδόγραμμα για την μέση διάρκεια παραμονής ανά περιφέρεια, η Στερεά Ελλάδα παρουσιάζει κάθε χρονιά αύξηση όντας μόλις 1 μέρα πίσω από τον γενικό μέσο όρο. Ο μέσος όρος των 5,5 ημερών για μέση διάρκεια παραμονής είναι ο προβλεπόμενος χρόνος σύντομων εβδομαδιαίων διακοπών.

Μέση Διάρκεια Παραμονής στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας ανά αγορά (σε ημέρες), 2016 - 2018				
Χώρες Προέλευσης	2016	2017	2018	%Δ 2016 - 2018
Γερμανία	8,6	6,5	7,7	-11%
Ην. Βασίλειο	5,8	4,3	6,7	16%
Γαλλία	5,1	4,6	5,2	2%
ΗΠΑ	2,4	5,1	4,1	74%
Λοιπές	4,2	5,5	5,3	25%
Περιφέρεια	4,5	5,4	5,5	21%

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Πίνακας 20: Κατανομή Μέσης διάρκειας παραμονής ανά Περιφέρεια, 2016-2018

Γράφημα 10: Κατανομή Μέσης διάρκειας παραμονής ανά Περιφέρεια, 2016-2018

Όπως φαίνεται από τον αντίστοιχο πίνακα και ραβδόγραμμα, οι Γερμανοί έρχονται για περισσότερες μέρες, όπως και οι κάτοικοι του Ηνωμένου Βασιλείου. Η μέση διάρκεια των επισκεπτών από τις ΗΠΑ είναι αρκετά χαμηλή και πρέπει να διερευνηθεί πολύ από το μείγμα μάρκετινγκ.

Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια,

2013 - 2018

Περιφέρεια	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Κρήτης	3.066.087	3.250.910	3.316.404	3.706.861	3.993.924	4.361.962	42%
Αττικής	3.032.793	3.623.811	3.805.609	3.721.862	4.107.066	4.267.891	41%
Νοτίου Αιγαίου	2.767.706	3.029.920	3.211.252	3.301.280	3.698.691	3.976.452	44%
Κεντρικής Μακεδονίας	2.038.748	2.158.427	2.392.102	2.430.086	2.547.544	2.578.398	26%
Ιονίων Νήσων	1.147.073	1.244.552	1.375.479	1.490.856	1.717.806	1.763.942	54%
Πελοποννήσου	840.756	899.808	935.140	983.795	1.133.876	1.142.046	36%
Θεσσαλίας	741.114	783.215	814.656	813.763	923.834	972.442	31%
Δυτικής Ελλάδας	590.574	555.166	645.768	588.632	633.483	651.288	10%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	524.381	550.722	606.705	605.998	649.015	646.938	23%
Στερεάς Ελλάδας	457.482	481.002	513.600	541.231	598.656	609.729	33%
Ηπείρου	369.837	390.806	385.687	406.791	457.581	482.102	30%
Βορείου Αιγαίου	300.132	323.532	353.364	286.460	343.099	346.398	15%
Δυτικής Μακεδονίας	132.265	126.992	122.935	118.766	131.741	123.310	-7%
Ελλάδα	16.008.948	17.418.863	18.478.701	18.996.381	20.936.316	21.922.898	37%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Encyclopaedia INSETE Intelligence

Πίνακας 21: Αφίξεις σε ξενοδοχεία ανά Περιφέρεια, 2013-2018

Όπως φαίνεται από τον σχετικό πίνακα, οι αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα την εξαετία 2013-2018 αυξάνεται διαρκώς για την Στερεά Ελλάδα, παρουσιάζοντας συνολική αύξηση 33% στην εξαετία αυτή.

Παρόλα αυτά δεν είναι από τους πιο δημοφιλείς προορισμούς όπως φαίνεται στην Ελλάδα, υστερώντας κατά πολύ έναντι των προορισμών με αναπτυγμένο θερινό τουρισμό.

Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά

Περιφέρεια, 2013 - 2018

Περιφέρεια	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Κρήτης	20.101.304	20.593.775	21.094.955	22.807.734	24.473.913	25.083.261	25%
Νοτίου Αιγαίου	17.319.632	17.848.265	18.807.465	18.833.749	21.310.044	22.439.895	30%
Ιονίων Νήσων	7.723.344	7.932.618	8.394.831	9.134.553	9.885.033	10.231.098	32%
Αττικής	6.432.242	7.824.796	7.994.126	8.003.823	8.833.584	9.098.555	41%
Κεντρικής Μακεδονίας	7.475.156	7.925.296	8.194.395	8.367.559	9.086.001	8.886.343	19%
Πελοποννήσου	2.213.720	2.425.776	2.479.313	2.804.252	3.091.937	3.106.093	40%
Θεσσαλίας	1.808.605	1.953.060	1.980.296	2.062.744	2.209.719	2.223.430	23%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	1.695.632	1.681.590	1.798.036	1.770.206	1.973.242	1.953.831	15%
Δυτικής Ελλάδας	1.457.381	1.580.920	1.740.236	1.807.778	1.902.912	1.857.922	27%
Βορείου Αιγαίου	1.492.523	1.653.055	1.764.524	1.530.785	1.750.671	1.837.209	23%
Στερεάς Ελλάδας	1.180.302	1.292.221	1.342.734	1.535.314	1.717.667	1.728.160	46%
Ηπείρου	848.809	937.854	892.226	956.624	1.099.202	1.166.169	37%
Δυτικής Μακεδονίας	316.904	302.976	288.976	269.903	294.448	293.251	-7%
Ελλάδα	70.065.554	73.952.202	76.772.113	79.885.024	87.628.373	89.905.217	28%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Encyclopaedia INSETE Intelligence

Πίνακας 22: Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχεία ανά Περιφέρεια, 2013-2018

Ο απόλυτος αριθμός διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα, δείχνει ότι η περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας έχει σταθερή αύξηση κάθε χρόνο, παρουσιάζοντας σε φάσμα της εξαετίας 2013-2018 αύξηση της τάξης 46%.

Παρόλα αυτά η περιφέρεια παραμένει αρκετά χαμηλά ως προς τον μέσο όρο της Ελλάδας, οπότε πρέπει να γίνουν ενέργειες για την βελτίωση αυτού του δείκτη.

Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2013 – 2018

Ενότητα		2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Εύβοιας	Αλλοδαποί	203.716	272.784	283.035	450.561	503.122	516.460	154%
	Ημεδαποί	410.598	415.601	404.938	434.993	473.714	443.693	8%
Φωκίδας	Αλλοδαποί	118.961	166.994	216.384	159.485	224.598	265.872	123%
	Ημεδαποί	65.283	67.196	69.310	91.935	89.616	94.045	44%
Φθιώτιδας	Αλλοδαποί	28.474	34.026	33.417	37.939	61.192	65.301	129%
	Ημεδαποί	175.965	162.776	180.571	183.147	169.252	148.989	-15%
Βοιωτίας	Αλλοδαποί	21.271	30.429	18.666	27.409	29.835	37.878	78%
	Ημεδαποί	73.581	60.752	59.239	68.454	77.853	77.259	5%
Ευρυτανίας	Αλλοδαποί	3.737	3.747	3.823	3.326	2.338	1.663	-55%
	Ημεδαποί	78.716	77.916	73.351	78.065	86.147	77.000	-2%
Σύνολο	Αλλοδαποί	376.159	507.980	555.325	678.720	821.085	887.174	136%
	Ημεδαποί	804.143	784.241	787.409	856.594	896.582	840.986	5%
Σύνολο Περιφέρειας		1.180.302	1.292.221	1.342.734	1.535.314	1.717.667	1.728.160	46%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Πίνακας 23: Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχεία ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2013-2018

Όπως φαίνεται στον πίνακα με τις διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, η περιφερειακή ενότητα Φωκίδας έχει υπερδιπλασιάσει τις διανυκτερεύσεις στην εξαετία 2013-2018, ενώ ακόμα μεγαλύτερη αύξηση έχει η περιφερειακή ενότητα Εύβοιας (κυρίως λόγω θερινού τουρισμού). Οι υπόλοιπες περιφερειακές ενότητες παρουσιάζουν είτε συντηρητική αύξηση είτε μείωση. Όπως φαίνεται, η περιφερειακή ενότητα Φωκίδας θα πρέπει να βελτιώσει το πακέτο για θερινό τουρισμό.

Πληρότητα ξενοδοχειακών καταλυμάτων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2013 – 2018

Περιφέρεια	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Κρήτης	61%	62%	62%	65%	67%	65%
Ιονίων Νήσων	58%	54%	60%	62%	64%	63%
Νοτίου Αιγαίου	54%	55%	59%	58%	62%	62%
Αττικής	37%	45%	47%	47%	51%	51%
Κεντρικής Μακεδονίας	43%	44%	46%	46%	49%	47%
Βορείου Αιγαίου	33%	36%	39%	33%	37%	38%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	28%	34%	36%	36%	37%	36%
Δυτικής Ελλάδας	29%	32%	34%	35%	36%	36%
Πελοποννήσου	25%	27%	27%	31%	32%	34%
Θεσσαλίας	29%	30%	30%	30%	32%	32%
Ηπείρου	26%	27%	26%	28%	31%	32%
Στερεάς Ελλάδας	21%	22%	23%	26%	28%	30%
Δυτικής Μακεδονίας	19%	18%	17%	16%	17%	18%
Ελλάδα	45%	47%	49%	50%	53%	53%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Πίνακας 24: Πληρότητα ξενοδοχείων ανά Περιφέρεια, 2013-2018

Όπως φαίνεται στον παραπάνω πίνακα, η πληρότητα ξενοδοχειακών καταλυμάτων στην εξαετία 2013-2018 παρουσιάζει πλατώ στο 30%, ενώ θα πρέπει να τεθεί σαν στόχος ένα ποσοστό άνω του 40% που είναι η σχετική διάμεσος για την Ελλάδα.

Πληρότητα ξενοδοχειακών καταλυμάτων στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2013 – 2018

Ενότητα	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Φωκίδας	23%	29%	32%	29%	36%	41%
Εύβοιας	22%	23%	24%	29%	31%	31%
Βοιωτίας	23%	22%	19%	24%	27%	29%
Φθιώτιδας	17%	17%	18%	19%	19%	20%
Ευρυτανίας	18%	18%	17%	17%	18%	17%
Στερεά Ελλάδα	21%	22%	23%	26%	28%	30%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Πίνακας 25: Πληρότητα ξενοδοχείων ανά Περιφερειακή ενότητα, 2013-2018

Η Φωκίδα έχει εκτινάξει την πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων από το 23% στο 41% στην εξαετία 2013-2018, Αυτό σαν γεγονός φαίνεται από την σταθερότητα που υπάρχει στον αριθμό των καταλυμάτων και στην διαρκή αύξηση των επισκεπτών.

Αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια)
στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2014 – 2018

Αφίξεις ημεδαπών και αλλοδαπών σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) ανά Περιφέρεια, 2014 - 2018							
Περιφέρεια		2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2014 - 2018
Νοτίου Αιγαίου	Αλλοδαποί	489.584	661.824	849.037	958.922	1.174.469	140%
	Ημεδαποί	490.049	619.438	614.334	645.398	600.337	23%
Κρήτης	Αλλοδαποί	249.676	451.882	833.730	870.496	997.446	299%
	Ημεδαποί	32.859	65.441	104.461	84.949	82.971	153%
Κεντρικής Μακεδονίας	Αλλοδαποί	674.078	776.609	733.308	779.357	862.282	28%
	Ημεδαποί	188.875	190.932	163.522	147.287	126.681	-33%
Ιονίων Νήσων	Αλλοδαποί	471.521	511.469	537.215	557.225	631.297	34%
	Ημεδαποί	68.587	64.865	49.903	49.974	43.433	-37%
Πελοποννήσου	Αλλοδαποί	92.608	101.632	151.152	146.004	177.086	91%
	Ημεδαποί	147.039	167.093	290.527	215.682	199.958	36%
Θεσσαλίας	Αλλοδαποί	102.878	139.929	117.935	134.574	164.959	60%
	Ημεδαποί	117.661	131.300	155.392	162.333	152.087	29%
Ηπείρου	Αλλοδαποί	109.370	108.455	125.676	166.512	209.125	91%
	Ημεδαποί	105.127	95.278	102.087	110.993	115.161	10%
Αττικής	Αλλοδαποί	63.112	79.702	112.451	98.785	115.291	83%
	Ημεδαποί	119.557	124.409	152.355	175.445	165.597	39%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	Αλλοδαποί	63.031	92.560	133.138	151.823	153.055	143%
	Ημεδαποί	31.710	38.415	49.675	44.168	39.998	26%
Στερεάς Ελλάδας	Αλλοδαποί	1.981	1.487	21.304	26.241	34.785	1656%
	Ημεδαποί	100.863	109.115	134.313	142.342	126.117	25%
Βορείου Αιγαίου	Αλλοδαποί	74.287	94.581	85.213	93.021	95.581	29%
	Ημεδαποί	5.471	6.321	59.733	49.911	50.038	815%
Δυτικής Ελλάδας	Αλλοδαποί	11.237	11.760	13.594	17.086	21.346	90%
	Ημεδαποί	36.251	31.494	45.964	53.157	49.585	37%
Δυτικής Μακεδονίας	Αλλοδαποί	2.111	2.843	2.138	2.992	3.229	53%
	Ημεδαποί	15.398	15.518	19.552	21.696	18.445	20%
Σύνολο Χώρας	Αλλοδαποί	2.405.474	3.034.733	3.715.891	4.003.038	4.639.951	93%
	Ημεδαποί	1.459.447	1.659.619	1.941.818	1.903.335	1.770.408	21%
Σύνολο Χώρας		3.864.921	4.694.352	5.657.709	5.906.373	6.410.359	66%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Πίνακας 26: Αφίξεις ημεδαπών και αλλοδαπών σε καταλύματα σύντομης διαμονής ανά Περιφέρεια, 2014-2018

Στον πίνακα αφίξεων ημεδαπών και αλλοδαπών σε ενοικιαζόμενα δωμάτια, στην πενταετία 2014-2018 υπήρξε αύξηση 1656% στους αλλοδαπούς και 25% στους ημεδαπούς, μεγαλύτερη αύξηση από τον σχετικό μέσο όρο για την Ελλάδα.

Φαίνεται ότι η Στερεά Ελλάδα βελτιώνεται ως προορισμός για μη εγχώριους τουρίστες.

Διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2014 – 2018

Διανυκτερεύσεις ημεδαπών και αλλοδαπών σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) ανά Περιφέρεια, 2014 - 2018							
Περιφέρεια		2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2014 - 2018
Νοτίου Αιγαίου	Αλλοδαποί	2.090.100	2.851.139	4.361.076	4.762.368	5.670.704	171%
	Ημεδαποί	1.967.103	2.949.992	2.714.558	2.696.700	2.513.071	28%
Κρήτης	Αλλοδαποί	1.486.787	2.956.125	4.610.092	4.892.542	5.264.633	254%
	Ημεδαποί	121.699	220.222	497.530	391.537	355.889	192%
Κεντρικής Μακεδονίας	Αλλοδαποί	4.894.872	5.234.343	4.341.666	4.545.408	4.715.306	-4%
	Ημεδαποί	852.027	824.851	624.097	559.092	455.847	-46%
Ιονίων Νήσων	Αλλοδαποί	3.324.918	3.417.034	4.184.767	4.369.939	4.825.807	45%
	Ημεδαποί	472.481	411.606	333.670	347.807	282.842	-40%
Θεσσαλίας	Αλλοδαποί	552.472	731.251	666.830	722.911	829.258	50%
	Ημεδαποί	381.497	464.025	513.813	574.178	509.998	34%
Ηπείρου	Αλλοδαποί	605.339	608.667	736.144	923.796	1.147.878	90%
	Ημεδαποί	300.978	256.681	322.440	335.926	338.054	12%
Πελοποννήσου	Αλλοδαποί	381.593	397.501	469.905	487.642	551.422	45%
	Ημεδαποί	517.357	577.764	750.735	565.296	508.362	-2%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	Αλλοδαποί	316.156	458.064	770.427	844.303	863.817	173%
	Ημεδαποί	96.396	90.667	210.119	183.141	157.310	63%
Βορείου Αιγαίου	Αλλοδαποί	570.957	674.740	526.768	586.352	631.470	11%
	Ημεδαποί	36.017	36.524	334.904	272.120	258.301	617%
Αττικής	Αλλοδαποί	251.487	290.077	304.826	300.482	345.224	37%
	Ημεδαποί	312.308	312.834	382.309	429.258	389.845	25%
Στερεάς Ελλάδας	Αλλοδαποί	6.700	4.651	157.389	189.064	230.890	3346%
	Ημεδαποί	259.804	285.950	437.221	444.756	392.097	51%
Δυτικής Ελλάδας	Αλλοδαποί	50.899	54.848	50.471	58.426	71.199	40%
	Ημεδαποί	214.750	140.380	164.803	187.524	162.135	-25%
Δυτικής Μακεδονίας	Αλλοδαποί	4.607	6.022	4.718	5.918	6.297	37%
	Ημεδαποί	32.320	42.364	45.427	47.306	40.085	24%
Σύνολο Χώρας	Αλλοδαποί	14.536.887	17.684.462	21.185.079	22.689.151	25.153.905	73%
	Ημεδαποί	5.564.737	6.613.860	7.331.626	7.034.641	6.363.836	14%
		20.101.624	24.298.322	28.516.705	29.723.792	31.517.741	57%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - EncErprousa INSETE Intelligence

Πίνακας 27: Διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής ανά Περιφέρεια, 2014-2018

Οι διανυκτερεύσεις σε ενοικιαζόμενα δωμάτια στην πενταετία 2014-2018 από αλλοδαπούς είχε αύξηση 3346% ενώ από ημεδαπούς είχε αύξηση 51%, ενώ και τα δυο αυτά είναι μεγαλύτερα από τον μέσο όρο στην Ελλάδα.

Παρόλα αυτά, η περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας παραμένει χαμηλά σε συνολικό αριθμό διανυκτερεύσεων σε σχέση με τις υπόλοιπες περιφέρειες.

Κεφάλαιο 3: Εμπειρική Ανάλυση

Συνέντευξη

Στα πλαίσια της Διπλωματικής εργασίας πραγματοποιήσαμε με τον κύριο Νίκο, Πρόεδρο Επιτροπής Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής, συνέντευξη ώστε να μας δώσει μια ευρύτερη εικόνα για την σημερινή κατάσταση του τουρισμού.

Παρακάτω παρουσιάζονται οι ερωτήσεις και οι απαντήσεις που δόθηκαν από τον κ. Νίκο, ο οποίος είχε όλη την καλή διάθεση και τον χρόνο να μας απαντήσει στις ερωτήσεις που του δόθηκαν.

- ❖ Ποια είναι η σημερινή κατάσταση του τουρισμού στην Περιφερειακή Ενότητα Φωκίδας και πως επηρέασε η πανδημία του Covid -19;

Τα μέρη όπου προσφέρονται για οργανωμένο τουρισμό όπως η Ιτέα, το Γαλαξίδι και η παραλιακή Δωρίδα πήγαν πολύ καλά από άλλες χρονιές, επειδή ο κόσμος λόγω της πανδημίας δεν προτίμησε να μετακινηθεί με πλοίο ή αεροπλάνο για να πραγματοποιήσει τις διακοπές του. Αντίθετα όμως, οι Δελφοί που είναι το πιο τουριστικό μέρος της περιοχής, παρουσίασε καθίζηση στην τουριστική κίνηση, επειδή δεν ήταν δυνατό να έρθουν επιπλέον τουρίστες από την Κίνα, την Αυστραλία και την Αμερική λόγω της πανδημίας.

- ❖ Τι μπορεί να γίνει ώστε να βελτιωθεί η Ιτέα και το Γαλαξίδι ως τουριστικός τουρισμός;

Αρχικά, πρέπει να επενδύσουμε σε επιπλέον προβολή του τουριστικού προϊόντος. Χρειάζεται να προβάλλουμε και ήδη είμαστε σε αυτήν την κατεύθυνση ότι ο Δήμος Δελφών και όλη η Π.Ε. Φωκίδας προσφέρονται τόσο για ολιγοήμερες διακοπές, όσο και για πολυήμερες, λόγω του ότι συνδυάζουν θάλασσα και βουνό, σε μικρές αποστάσεις, και βρίσκονται σε κοντινή απόσταση από μεγάλα αστικά κέντρα όπως η Αθήνα και η Πάτρα. Ακόμη, προσφέρονται και άλλες μορφές εναλλακτικού και παραδοσιακού τουρισμού στην ευρύτερη περιοχή.

- ❖ Τι μπορεί να γίνει για την βελτίωση του οδικού δικτύου;

Αν και γενικά η Π.Ε. Φωκίδας έχει κάλο οδικό δίκτυο, σε σχέση με άλλους τουριστικούς προορισμούς, σίγουρα χρειάζονται μεγάλες επεμβάσεις ώστε να γίνει ευκολότερη η διασύνδεση της περιοχής με την υπόλοιπη Ελλάδα. Το έργο το οποίο πρόκειται να δώσει μεγάλη δυναμική στην περιοχή είναι η ολοκλήρωση του έργου ‘Διαγώνιος Άξονας’, όπου θα ενώνει τα τμήματα από τις Θερμοπύλες, την Ιτέα και το Αντίρριο, όπου ουσιαστικά θα συνδέει την Δυτική Ελλάδα, την Πελοπόννησο και την Ρούμελη. Ωστόσο, δεν δείχνει η κατάσταση πως μπορεί να υλοποιηθεί το έργο άμεσα στα επόμενα χρόνια

❖ Ποια είναι τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της περιοχής;

Τα πλεονεκτήματα είναι ασφαλώς η ζωντανή παράδοση όπου έχει η περιοχή, σε συνδυασμό με τον σπουδαίο πολιτισμό φυσικά από τα αρχαία κιόλας χρόνια. Ο σπουδαίος αρχαιολογικός χώρος των Δελφών από τα σημαντικότερους τουριστικούς προορισμούς στην Ελλάδα και όχι μόνο. Ακόμη, αναπτύσσονται και άλλες μορφές τουρισμού, όπως ο θρησκευτικός, Προφήτη Ηλία Παρνασσίδας, ο Μητροπολιτικός Ναός Άμφισσας αγιογραφημένος από τον Σπύρο Παππαλουκά, και την Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου στην Δεσφίνα.

Τα μειονεκτήματα της περιοχής όπως αναφέραμε και προηγουμένως είναι η περαιτέρω ανάπτυξη του οδικού δικτύου και η διασύνδεσή του με άλλους κύριους οδικούς άξονες μεγάλης σημασίας. Ακόμη σημαντικό μειονέκτημα της περιοχής είναι πως δεν υπάρχει οργάνωση στις παραλίες, και η βελτίωσή του είναι αναγκαία.

❖ Θα μπορούσε να γίνει στο άμεσο μέλλον κάποιο έργο;

Όπως αναφέραμε και προηγουμένως η ολοκλήρωση του ‘Διαγώνιου Άξονα’ είναι ζωτικής σημασίας. Πρόκειται για ένα έργο το οποίο θα αλλάξει την δυναμική του νομού και θα ενισχύσει σε όλα τα επίπεδα την περιοχή. Ως προς τη διαγώνιο, μελετώνται δύο σενάρια. Πρώτον η ολιστική αντιμετώπιση του οδικού άξονα (Θερμοπύλες – Ιτέα- Αντίρριο) ή δεύτερον εναλλακτικά η κατάτμησή του σε τρία τμήματα, εφ’ όσον για τεχνικούς ή άλλους λόγους το πρώτο σχέδιο αποδειχθεί δύσκολα υλοποιήσιμο. Στην περίπτωση αυτή τα τμήματα στα οποία προβλέπεται να «σπάσει» το έργο είναι: 1) Γραβιά-Τοπόλια-Άμφισσα, 2) Άμφισσα-Γαλαξίδι, 3) Γαλαξίδι-Σεργούλα-όρια νομού.

SWOT ANALYSIS

Strength

- Πολύ κοντά σε Αθήνα – Πάτρα
- Πόλος έλξης από το Μουσείο Δελφών
- Κέντρο χειμερινού τουρισμού Αράχοβα – Λιβάδι
- Πόλος έλξης το χιονοδρομικό κέντρο Παρνασσού
- Μεγάλη διαθεσιμότητα σε καταλύματα
- Πολύ καλές υποδομές για συνεδριακό τουρισμό
- Πλούσιες δράσεις τοπικών εθίμων που είναι πόλος έλξης για τουρισμό (Στοιχειό Χάρμαινας, Απελευθέρωση Κάστρου Άμφισσας, Αλευρομουτζουρώματα στο Γαλαξίδι)

Weakness

- Κακό οδικό δίκτυο
- Απεριποίητες παραλίες
- Ελλιπείς δομές (όπως πάρκινγκ)
- Ύπαρξη καιροσκοπικών στρατηγικών, δεν υπάρχει μακροπρόθεσμη στόχευση για διατήρηση πελατείας

Opportunity

- Η αναβάθμιση του Γαλαξιδίου ως ταξιδιωτικού προορισμού θερινού τουρισμού
- Αρκετά ευχαριστημένοι τουρίστες (καλή βάση)
- Ακμάζουσα τάση εναλλακτικού τουρισμού (και καλύπτει η Φωκίδα πολλές πτυχές)
- Αύξηση ημερών διαμονής από Γερμανούς, Γάλλους και Αμερικάνους

Threat

- Χιονοδρομικά κέντρα (3-5 πηγάδια , Καϊμακτσαλάν, καθώς και Βουλγαρία) έχουν πολύ ανταγωνιστικά χιονοδρομικά κέντρα και πακέτα διακοπών
- Απαξία λόγω κακού οδικού δικτύου
- Οικονομική κρίση που οδηγεί σε πιο οικονομικά πακέτα
- Η μετά κόβιντ εποχή θα αλλάξει πολύ τον τουριστικό χάρτη. Η πτώση τουρισμού από Ασία, ίσως να φέρει απρόσμενες αλλαγές

Συμπεράσματα από την SWOT analysis

Συμπερασματικά από την SWOT analysis φαίνεται ότι η Φωκίδα λόγω της εγγύτητας τόσο σε μεγάλες πόλεις (Αθήνα και Πάτρα), όσο και σε πόρους που προσελκύουν τουρισμό (χιονοδρομικό κέντρο, θάλασσα, αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία) διαθέτει ένα πολύ ελκυστικό πακέτο που μπορεί να καλύψει κάθε είδος τουρισμού, αλλά η δυσκολία πρόσβασης στον νομό (κακό οδικό δίκτυο, πρόσβαση μόνο με ιδιωτικό αυτοκίνητο και λεωφορείο και όχι με τρένο – αεροπλάνο), όσο και ελλειπείς υποδομές (πάρκινγκ, οργανωμένες παραλίες, νυχτερινή διασκέδαση στην παραλία ως πόλος έλξης για το καλοκαίρι) όσο και η (όπως φαίνεται) κακή διαφημιστική στρατηγική αποτελούν τροχοπέδη στην ανάπτυξη του τουρισμού.

Για τον νομό Φωκίδας, οι Δελφοί και η Αράχωβα έχουν φτιάξει το κοινό τους και αποτελούν ταξιδιωτικό προορισμό για πολύ κόσμο. Παρόλα αυτά θα πρέπει να αυξηθούν οι δραστηριότητες που καλύπτονται από τις υποδομές αυτών των πόλεων, ώστε οι τουρίστες στις περιοχές αυτές να μην έχουν τόσο μικρό χρόνο διαμονής.

Η Ιτέα και το Γαλαξίδι θα πρέπει να επενδύσουν μεγάλα ποσά πλέον για να δημιουργήσουν παραλίες που να είναι πόλος έλξης για θερινό τουρισμό, μιας και οι παραλίες είναι τουλάχιστον απεριποίητες, χωρίς δυνατότητα οργανωμένων υποδομών και διασκέδασης με επίκεντρο το υγρό στοιχείο.

Στα πολύ θετικά είναι η στροφή των Γάλλων, Γερμανών και Αμερικανών για τουρισμό στην Φωκίδα, παρόλα αυτά έχει γίνει καθαρά από τις πλούσιες δραστηριότητες που προσφέρει ο νομός και όχι από σωστή πολιτική μάρκετινγκ. Από την ανάποδη ανάγνωση αυτού του στοιχείου, αν δραστηριοποιηθούν οι αρχές με καλύτερο μείγμα μάρκετινγκ ίσως και τα αποτελέσματα να είναι θεαματικά.

Κεφάλαιο 4: Συμπεράσματα

Όπως διαφαίνεται και από την SWOT analysis όπου συνοψίζονται όλα τα ευρήματα εντός της εργασίας, φαίνονται αρχικά τα δυνατά σημεία του νομού Φωκίδας ως πόλος έλξης τουριστών, έχοντας την δυνατότητα να συνδυάσει αρχαιολογικό χώρο με πλούσια παράδοση και μόνιμη τουριστική κίνηση, δραστηριότητα χειμερινών αθλημάτων αλλά και λιμάνι. Σε συνδυασμό με τις τοπικές παραδόσεις (Στοιχειό Χάρμαινας, Αλευρομουτζουρώματα, Απελευθέρωση κάστρου Σαλώνων) που είναι ετήσιος πόλος έλξης εγχώριου τουρισμού, υπάρχει ένα πολύ καλό πακέτο για τον επίδοξο τουρίστα ως προς την χειμερινή του διασκέδαση.

Όμως η δυσκολία πρόσβασης λόγω κακού οδικού δικτύου (καθώς και το γεγονός ότι η δυνατότητα προσέγγισης του νομού είναι μόνο οδικώς), αλλά και οι απεριποίητες παραλίες καθιστούν τον νομό εκτός των ταξιδιωτικών προορισμών πολλών τουριστών.

Στα θετικά συμπεριλαμβάνεται η αύξηση τόσο σε αριθμό όσο και σε χρόνο διαμονής των Γάλλων, Γερμανών και Αμερικάνων, σημάδι που δείχνει ότι πρέπει να υπάρξει στόχευση από την Περιφέρεια για δημιουργία κατάλληλου μείγματος μάρκετινγκ, ώστε αυτές οι αγορές που ήδη δείχνουν προτίμηση να ενισχύσουν την κίνησή τους.

Επίσης προβληματισμό εγείρει το γεγονός των λίγων διανυκτερεύσεων που έχουν οι τουρίστες εντός του νομού. Πρέπει να διερευνηθεί περεταίρω γιατί φεύγουν και τι θα ήθελαν να έχουν σαν παροχές ώστε να μείνουν. Το μείγμα μάρκετινγκ πρέπει να βρει τις αιτίες και να προτείνει λύσεις, ώστε ο νομός Φωκίδας να παγιωθεί ως τουριστικός προορισμός όχι για μονοήμερες αποδράσεις, αλλά για πολυήμερες διακοπές.

Έχοντας ήδη 1 χρόνο στην πανδημία του COVID-19 όπου ο χειμερινός τουρισμός δέχτηκε τεράστιο πλήγμα, φαίνεται το κενό που υπάρχει ως προς τον θερινό τουρισμό του νομού. Βέβαια, κανείς δεν γνωρίζει πως θα διαμορφωθεί ο επόμενος θερινός ταξιδιωτικός τουριστικός χάρτης, αλλά με μεγάλους ταξιδιωτικούς προορισμούς όπως η Ισπανία και η Ιταλία να θεωρούνται επίφοβοι προορισμοί, θα πρέπει η περιφέρεια Φωκίδας να αναλάβει γενναία δράση, ώστε να εισαχθεί ο νομός Φωκίδας στους θερινούς προορισμούς (έστω και για οικογενειακές διακοπές, όχι απαραίτητα για προσέλκυση των εφήβων που σίγουρα προτιμούν διακοπές σε νησί).

Τέλος, ο νομός δείχνει πολύ καλή αξιοποίηση του τριμήνου των Αποκριών με πολλά δρώμενα (Στοιχειό Χάρμαινας, Αλευρομουτζούρωμα στο Γαλαξίδι), το οποίο όμως θα πρέπει να βρει τρόπο είτε να το παρατείνει, είτε να δημιουργήσει και άλλες τέτοιες δράσεις, γιατί είναι σοβαρός πόλος έλξης τουρισμού πλέον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- 1) Υπουργείο Ανάπτυξης, Ελληνικός Οργανισμός Τοηυρισμού (2003). Μελέτη Τουριστικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.
- 2) Κόλιας, Γ. (1972) Τοπωνυμολογικά Συμπτώσεις. Ασέληνον-Σκιά, Κόραξ-Γκιώνα. Επιστημονικές Επετηρίδες Φιλοσοφικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΕΦΣΠΑ), Τόμος ΚΓ'
- 3) Πεζοπορικός Όμιλος Αθηνών, (n.d.) Καταφύγιο Γκιώνας. Διαθέσιμο στο: <https://www.poa.gr/katafygia/gkiona>
- 4) Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης (n.d.) Εθνικός Δρυμός Παρνασσού. Διαθέσιμο στο: http://www.minagric.gr/greek/agro_pol/DASIKA/Drymoi/Parnassos.htm
- 5) Αμφισσα, Δήμος Δελφών <http://www.dimosdelfon.gr/index.php/amfissa>
- 6) Wallenfeldt, J. & The Editors of Encyclopedia Britannica (2018) Amphissa. *Encyclopedia Britannica*. Ανακτήθηκε από <https://www.britannica.com/place/Amphissa>